İŞKUR

2017

İZMİR

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

İZMİR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2017

YAZARLAR

PERİHAN KEMANCI

GİZEM ÖZGÜNEY

SUNUŞ

Günümüz dünyasının en önemli problemlerinden biri kuşkusuz işsizlik ve yeterince istihdam yaratamama sorunudur. Bu iktisadi sorun aynı zamanda sosyo-psikolojik sorunları ve huzursuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdam artırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek birçok kamu politikasında öncelik haline gelmiştir. Bu bakımdan ülkemizde de istihdamın arttırılabilmesi için ciddi atılımlar yapılmıştır. Bu süreci daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır. Bu amaçla yerel düzeyde oluşturulan istihdam politikası uygulamalarının etkin olması bir zorunluluk halini almıştır.

Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü yerel düzeyde uygulanacak aktif işgücü piyasası politikalarını etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerimizin görüşlerine başvurmaktadır. İşverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin nitelikli işgücüne daha hızlı ulaşabilmesi amacıyla Çalışma ve İş Kurumu kendi bünyesinde olan işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak yetiştirmektedir. Yani, işverenin nitelikli işgücü talebi karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

Çalışma ve İş Kurumu sunduğu hizmetleri daha etkin sunabilmek ve il düzeyinde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun yönlendirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirmiştir. İl düzeyinde işgücü arzı ve talebi verilerini içeren bu çalışmanın raporu bu konuda genel bir rehber olmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, İzmir İşgücü Piyasası Araştırması Çalışmasının ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Erol AYYILDIZ
İzmir Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Bu noktadan hareketle 2017 yılı Nisan-Mayıs aylarında, Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 20 ve daha fazla kişi istihdam eden 90 bin 749 işyerine, kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. İzmir'de bu kapsamda 6 bin 18 işyeri için veri derlenmiştir.

Türkiye geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2017 yılı "Türkiye İşgücü Piyasası Analizi" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır. 81 il için ayrı ayrı il düzeyindeki verilerin analiz edildiği raporlarında kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır.

Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

N. Makbule DANK
İzmir Çalışma ve İş Kurumu
İl Müdürü V.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ iii
İÇİNDEKİLER iii
TABLOLAR LİSTESİ iv
ŞEKİLLER LİSTESİ v
KISALTMALAR vi
YÖNETİCİ ÖZETİ vii
GİRİŞ 1
BİRİNCİ BÖLÜM 2
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 2
İŞKUR GÖSTERGELERİ 2
Başvuru 2
Kayıtlı İşsiz 3
Açık İşler 5
İşe Yerleştirmeler 7
Aktif İşgücü Programları 8
İşsizlik Ödeneği 13
İKİNCİ BÖLÜM 16
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 16
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 17
İşyeri Verileri 17
Mevcut İstihdam 28
AÇIK İŞLER 32
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 51
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 59
EKLER 67
EK: 2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 67

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Mesleklere Göre Başvuru Sayısı (2016) ... 3
Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2016) ... 5
Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2016) ... 6
Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2016) ... 8
Tablo 5: Mesleki Eğitim Kurs ve Kursiyer Sayıları (2010-2016) ... 9
Tablo 6: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı ... 10
Tablo 7: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016) ... 11
Tablo 8: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı ... 12
Tablo 9: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016) ... 12
Tablo 10: Toplum Yararına Programlar (Kurs ve Kursiyer Sayıları) (2010-2016) ... 13
Tablo 11: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2016) ... 14
Tablo 12: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2016) ... 14
Tablo 13: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı ... 18
Tablo 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları ... 26
Tablo 15: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı ... 28
Tablo 16: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları ... 30
Tablo 17: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı ... 31
Tablo 18: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler ... 31
Tablo 19: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı ... 33
Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı ... 34
Tablo 21: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi ... 39
Tablo 22: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi ... 41
Tablo 23: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 43
Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ... 44
Tablo 25: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları ... 45
Tablo 26: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı ... 45
Tablo 27: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi ... 47
Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları ... 48
Tablo 29: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması ... 49
Tablo 30: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler ... 50
Tablo 31: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 51
Tablo 32: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı ... 53
Tablo 33: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı ... 54
Tablo 34: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri ... 58
Tablo 35: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri ... 60
Tablo 36: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi ... 61
Tablo 37: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi ... 62
Tablo 38: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler ... 62

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2010-2016) 2
Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2016) 4
Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2016) 6
Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2016) 7
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı 19
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı 19
Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu 20
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 21
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu 22
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı 23
Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 24
Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 25
Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Özellikleri 27
Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları 29
Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı 32
Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları 35
Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları 36
Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi 36
Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 37
Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 38
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 40
Şekil 22: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı 42
Şekil 23: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 52
Şekil 24: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 52
Şekil 25: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 54
Şekil 26: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı 56
Şekil 27: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri 57
Şekil 28: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO 63

KISALTMALAR

İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması kapsamında derlenmektedir.

İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu raporda İzmir İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 4 bin 816 işyeri ziyaret edilmiş olup veri derlenen işyeri sayısı 6 bin 18'dir. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde 17 sektörde örneklem yöntemiyle çalışma yapılmıştır.

İzmir ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 303 bin 761 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 216 bin 816 çalışan erkeklerden, 86 bin 945 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. İzmir ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 50 kişi istihdam edilmektedir. Ortalama çalışan sayısı en fazla Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe olup bu sektördeki işyerlerinde ortalama çalışan 80'dir. İzmir ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlardır.

İzmir ilinde açık iş oranı yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,7 olup, İzmir ili açık iş oranı bakımından 0,2 puanlık bir farkla Türkiye ortalamasının altındadır. Bu oran İzmir ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 100 kişilik kadroda 98 kişilik dolu kadronun yanında 2 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. İşverenler açık işlerinde yüzde 39 oranında belli bir cinsiyet tercihinde bulunmamışlardır.

Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 3,5 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörüdür. İzmir ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 30,4'tür.

Ayrıca söz konusu meslek grubu yüzde 2,4 ile açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubundan biridir.

İzmir ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı), Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi, Cnc Torna Tezgahı Operatörü, Frp (Ctp) Kalıpçısı, Satış Danışmanı, Gaz Altı Kaynakçısı, Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)dur. İzmir ilindeki açık işlerin yüzde 30,5'inde işverenler herhangi bir eğitim düzeyi talep etmemişlerdir. Bu durum işverenlerin çalıştıracakları kişide aldığı eğitimden ziyade verdikleri işi yapıp yapamayacaklarına baktıklarını göstermektedir.

İzmir ilinde temininde güçlük çekilen meslekleri sektörlere göre incelendiğinde en fazla Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 36,2'si eleman temininde güçlük çekmektedir. İzmir ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 35,9'u söz konusu meslek grubunda yer almaktadır. İzmir ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Makineci (Dikiş) mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla CNC Torna Tezgahı Operatörü ve Garson (Servis Elemanı) meslekleri takip etmektedir. İzmir ilinde eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. Bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için gereken mesleki beceriye/niteliğe sahip bireyler sağlandığında il genelinde talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 18,8'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken İzmir ilinde işverenlerin yüzde 13,7'si istihdamın artacağını öngörmüştür. İstihdamın azalacağını düşünen işveren oranı yüzde 2 ile Türkiye genelinden 0,4 puan az olarak öngörülmüştür.

GİRİŞ

İzmir İşgücü Piyasası Araştırması sonucu derlenen veriler ile il işgücü piyasasının sorunlarına ışık tutulabilecektir. Alınacak kararların ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliği için bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin kıymeti bir hayli büyüktür. İzmir İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu da bu önemli bilgileri içeren ve il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. Zira etkin bir işgücü piyasası için işgücü piyasasının aktörlerini oluşturan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklediklerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemine oturtturmak, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR düzeyindeki politikalara değil, Türkiye'de işgücü piyasası konusuyla ilgilenen her kuruma önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum olarak İŞKUR'u görmekteyiz.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak sürdürülmektedir. Her sene periyodik olarak yapılan bu araştırmalar kapsamında 2017 yılı için İzmir ilinde 3 Nisan- 5 Mayıs 2017 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Akabinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek İzmir ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmasının gayesi işverenlerin mevcut istihdam ve açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgisine ulaşılabilmektedir.

Başvuru

Başvuru, İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için internet üzerinden ya da Kurum İl Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaattır.

Şekil 1: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2010-2016)

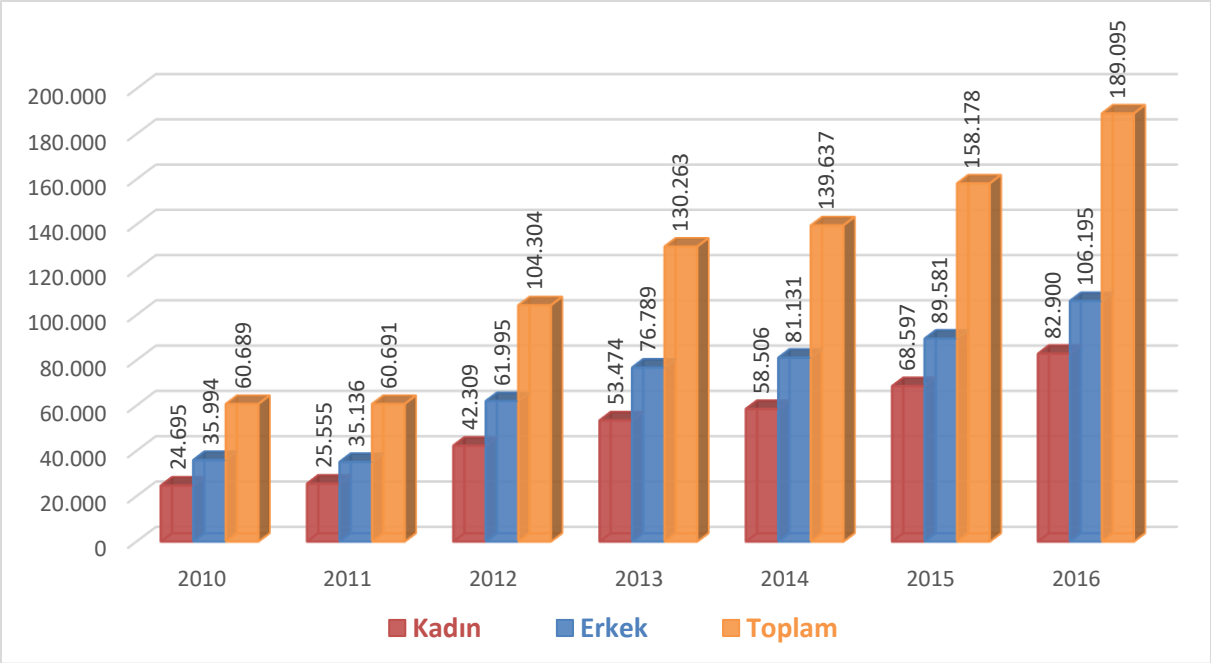

Kaynak: İŞKUR

İzmir ili için başvuru sayısı, 2016 yılında son yedi yılın en yüksek seviyesini görmüştür. Toplam başvuru sayısı 189 bin 95 olarak gerçekleşmiştir. Bu başvuruların 106 bin 195'ini erkekler, 82 bin 900'ünü kadınlar oluşturmuştur. Toplam başvuru sayısı 2010 yılına göre 2016 yılında 128 bin 406

artmıştır. Bu artışın 58 bin 205'ini kadınlar, 70 bin 201 'ini erkekler oluşturmuştur. Kuruma başvuru sayısı nüfusa doğru orantılı olarak artış göstermektedir. Yıllar itibari ile başvuruların yaklaşık olarak yüzde 40'ı kadınlardan, yüzde 60'ı erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 1: Mesleklere Göre Başvuru Sayısı (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	12.746	24.689	37.435
Satış Danışmanı	3.461	3.029	6.490
Büro Memuru (Genel)	4.113	2.300	6.413
Temizlik Görevlisi	3.800	2.187	5.987
Beden İşçisi (Temizlik)	2.603	1.811	4.414
Garson (Servis Elemanı)	1.114	2.736	3.850
Ön Muhasebeci	2.740	689	3.429
Sekreter	2.920	32	2.952
Güvenlik Görevlisi	440	2.423	2.863
İşletmeci	1.274	1.566	2.840

Kaynak: İŞKUR

Tablo 1'de İzmir ilinde mesleklere göre kayıtlı başvuru sayıları mevcuttur. En fazla başvurunun olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada 37 bin 435 başvuruyla Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu rakam toplam başvuru sayısının %19,8'ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Satış Danışmanı ve Büro Memuru (Genel) meslekleri takip etmiştir. Kadınların başvurduğu mesleklere bakıldığında ilk üç sırada; Beden İşçisi (Genel), Büro Memuru (Genel), Temizlik Görevlisi meslekleri yer almaktadır. Erkeklerde ise ilk üç sırada; Beden İşçisi (Genel), Satış Danışmanı ve Garson (Servis Elemanı) meslekleri yer almaktadır. Bu doğrultuda kadınlarla erkeklerin en fazla Beden İşçisi (Genel) mesleğinde başvurdukları, sonrasında farklılık gösterdiği söylenebilmektedir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı işsizler, işsiz olup İŞKUR'a iş aramak için başvuruda bulunan kişileri kapsamaktadır. Bir kişi Kuruma kayıt olduktan sonra 12 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kayıtlarda aktif durumdan pasif duruma geçmektedir. Daha önce 18 ay olarak belirlenen aktif kayıtta kalma süresi 2016 yılı Ocak ayı ile birlikte 12 aya düşürülmüştür. Şekil 2'de yıllar itibariyle İzmir ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2016)

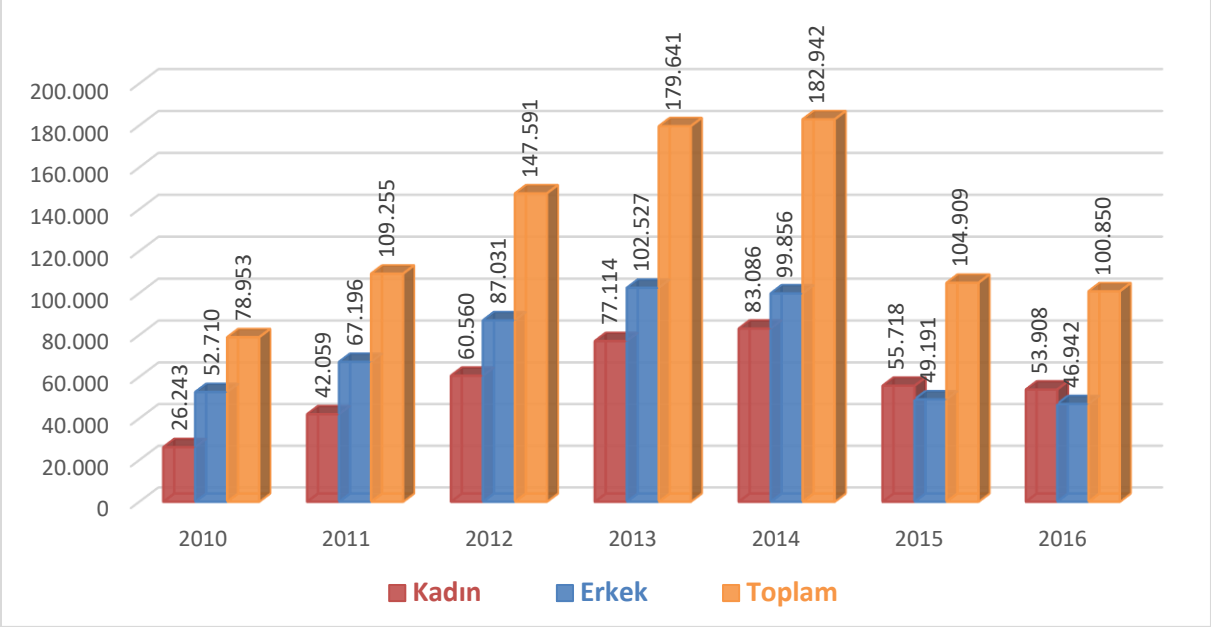

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında İzmir ilinde İŞKUR'a kayıtlı 78 bin 953 işsizin 52 bin 710'u erkeklerden, geri kalan 26 bin 243'ü ise kadınlardan oluşmaktadır. 2016 yılında ise toplam 100 bin 850 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında 2014 yılına kadar artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının da baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişmenin, İŞKUR olarak işsizlere daha doğru ve etkin politika üretmek noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında 26 bin 243 kadın kayıtlarda işsiz olarak yer almışken bu sayı 2016 yılında yüzde 105,4 oranında artarak 53 bin 908'e yükselmiştir.

Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	7.129	8.367	15.496
Büro Memuru (Genel)	3.186	1.346	4.532
Temizlik Görevlisi	2.500	987	3.487
Satış Danışmanı	1.902	1.417	3.319
Beden İşçisi (Temizlik)	1.896	841	2.737
Sekreter	2.627	28	2.655
Ön Muhasebeci	2.042	443	2.485
İşletmeci	982	1.086	2.068
Çaycı	1.699	142	1.841
Garson (Servis Elemanı)	485	1.071	1.556

Kaynak: İŞKUR

Tablo 2'de İzmir ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları mevcuttur. En fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte İzmir ilinde Kuruma kayıtlı 15 bin 496 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam İzmir ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının %15,4'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Büro Memuru (Genel) ve Temizlik Görevlisi meslekleri takip etmiştir. Kadın kayıtlı işsizlerde toplam kayıtlı işsizlerde olduğu gibi ilk iki mesleğin aynı olduğu görülmektedir. Kadınlarda en çok Beden İşçisi (Genel), Büro Memuru (Genel), Sekreterlik meslekleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Açık İşler

Açık iş; en basit tanımlama ile Kuruma işverenler tarafından verilen işgücü talebidir. Açık iş sayısının artması kendisini işe yerleştirmede göstermekte ve işverenlerin İŞKUR ile çalışma isteklerinin arttığı yönünde izlenim vermektedir.

Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2016)

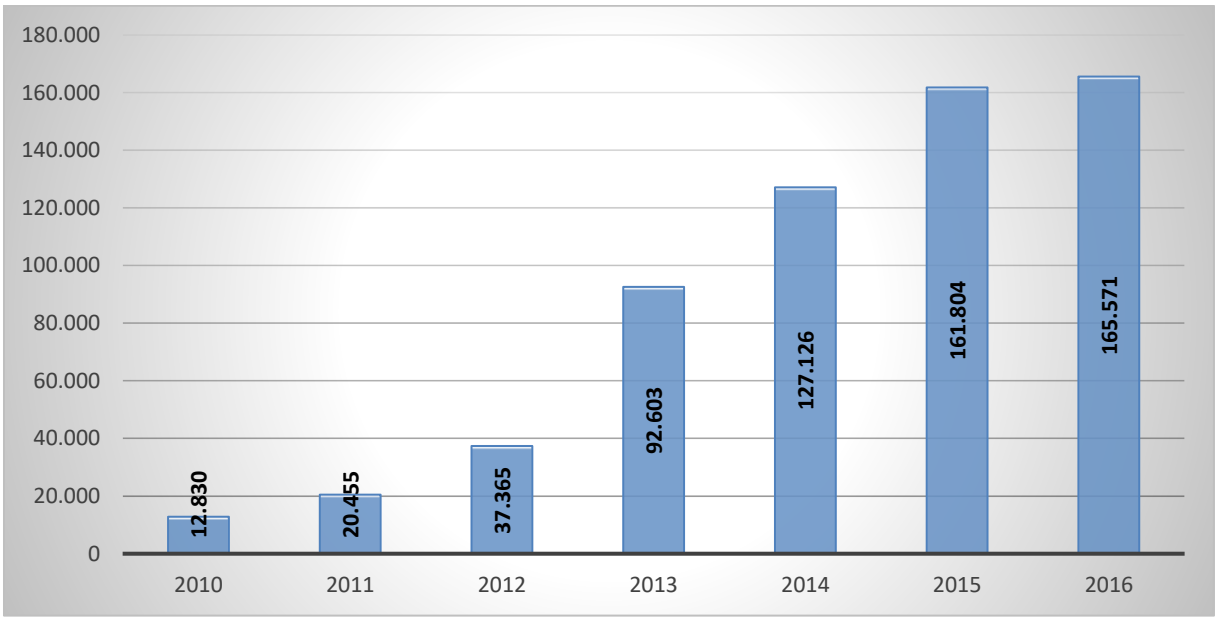

Kaynak: İŞKUR

Şekil 3'te görüleceği üzere 2010 yılında 12 bin 830 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2016 yılına gelindiğinde 165 bin 571 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde artarak yükseliş göstermiştir. Bu da işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını kurum aracılığıyla talep ettiklerini göstermektedir. 2013 yılındaki açık iş sayısı bir önceki yıla göre yüzde 147,8 oranında artış göstermiştir. Açık iş sayısı 165 bin 571 ile 2016 yılında zirveyi görmüştür.

Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2016)

Meslekler	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	56.303
Temizlik Görevlisi	7.698
Güvenlik Görevlisi	7.452
Satış Danışmanı	4.874
Garson (Servis Elemanı)	4.469
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	3.862
Makineci (Dikiş)	3.216
Büro Memuru (Genel)	2.626
Beden İşçisi (Temizlik)	2.436
Gaz Altı Kaynakçısı	2.031

Kaynak: İŞKUR

İzmir ilinde 2016 yılında 165 bin 571 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, kayıtlı işsizlerde ve başvuru sayılarında olduğu gibi ilk sırada 56 bin 303 tane açık işe sahip Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının %34'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Temizlik Görevlisi ve Güvenlik Görevlisi meslekleri takip etmiştir.

İşe Yerleştirmeler

İşgücü piyasasının arz ve talep yönlü olduğu düşünüldüğünde işgücü talebinin artması ile daha fazla bireyin işe yerleşmesi doğal bir sonuçtur. Bu nedenle işe yerleştirme sayılarının artması için işverenlerden alınan açık işlerin artışının önemli olduğu unutulmamalıdır.

Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2016)

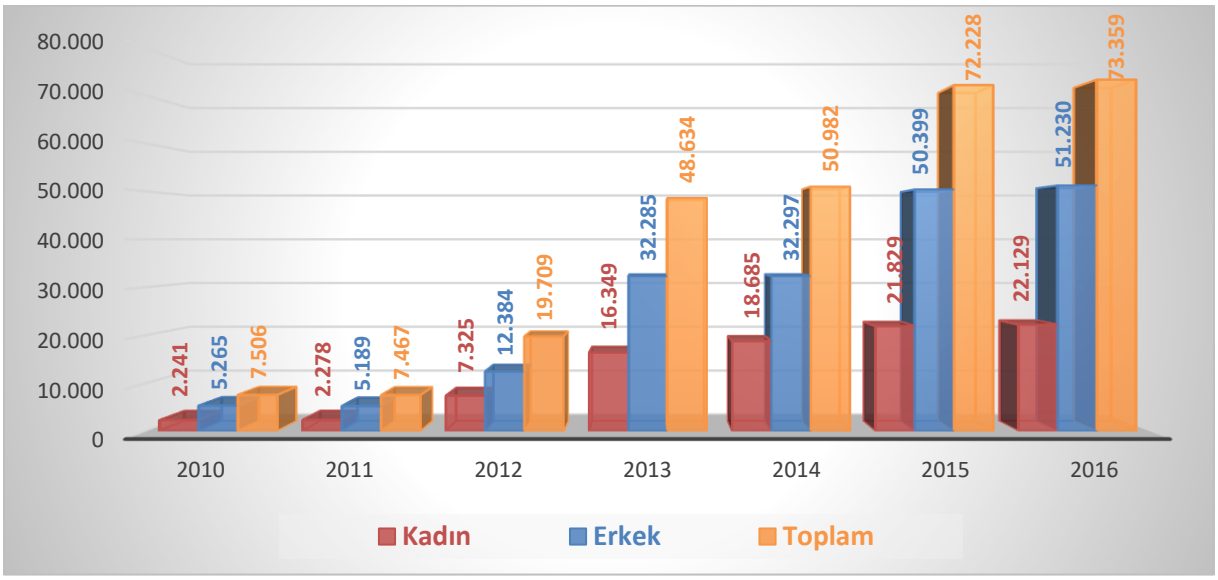

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 7 bin 506 olan İzmir ilinde işe yerleştirilenlerin 5 bin 265'i erkeklerden, geri kalan 2 bin 241'i ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar 2011 yılı hariç 2016 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. 2016 yılına kadar işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 30'u kadınlardan oluşurken bu oran 2012 yılında tavan yapmış yüzde 37,2'yi görmüştür. 2016 yılında İzmir ilinde 73 bin 359 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir.

Şekil 4'te görüleceği üzere 2011 yılında işe yerleştirme rakamlarında 39 kişi gibi küçük bir düşüş yaşanmıştır. Ekonomideki durgunluk, sektörel belirsizlikler, asgari ücret düzeyi ile ekonomideki mal ve hizmet talebi gibi faktörler işverenlerin işgücü talebini etkilemektedir. İŞKUR olarak her koşulda ekonomideki potansiyel olamasa da fiili açık işleri mümkün olduğunca Kuruma kazandırıp, İŞKUR üzerinden iş arayan kayıtlı işgücü ile eşleştirmek işgücü piyasasında etkinliği arttırmak adına önemlidir. Bu durum da doğal olarak istatistiklere işe yerleştirme olarak yansıyacaktır.

Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	6.503	23.756	30.259
Güvenlik Görevlisi	653	4.313	4.966
Temizlik Görevlisi	1.836	2.307	4.143
Satış Danışmanı	1.306	991	2.297
Garson (Servis Elemanı)	592	1.482	2.074
Beden İşçisi (Temizlik)	295	1.593	1.888
Beden İşçisi (İnşaat)	24	1.644	1.668
Turizm Ve Otelcilik Elemanı	400	990	1.390
Temizlik İşçisi (El İle - Cadde, Sokak, Park Vb.)	362	961	1.323
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	748	453	1.201

Kaynak: İŞKUR

İzmir ilinde 30 bin 259 kişi işe yerleştirmeyle, başvuran ve kayıtlı işsizde de olduğu gibi Beden İşçisi (Genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının %41,2'sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Güvenlik Görevlisi ve Temizlik Görevlisi meslekleri takip etmektedir. Kadınlar ve erkeklerde işe yerleştirmede ilk sırayı Beden İşçisi (Genel) mesleği almakla beraber kadınlarda ikinci ve üçüncü sırada Temizlik Görevlisi ve Satış Danışmanı meslekleri; erkeklerde ise Güvenlik Görevlisi ve Temizlik Görevlisi meslekleri gelmektedir.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla işgücü piyasasında becerileri eskimiş ya da hiçbir niteliği olmayan işgücüne beceri kazandırarak daha kolay iş bulmasına imkân vermekte ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır. Toplum yararına programlar ise işsizliğin yoğun olduğu yerlerde ve dönemlerde işgücünün, işgücü piyasasından uzak kalmasını önlemede önemli bir araçtır.

Tablo 5: Mesleki Eğitim Kurs ve Kursiyer Sayıları (2010-2016)

MEK				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	316	2.373	2.898	5.271
2011	268	1.592	2.289	3.881
2012	322	2.841	2.819	5.660
2013	178	1.866	1.321	3.187
2014	291	2.518	1.836	4.354
2015	431	5.353	2.474	7.827
2016	342	4.868	1.686	6.554

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursu en fazla 2015 yılında düzenlenmiştir. Düzenlenen 431 kursa 5 bin 353 kadın kursiyer, 2 bin 474 erkek kursiyer katılarak toplam 7 bin 827 kursiyer katılım sağlamıştır. 2016 yılında ise düzenlenen 342 mesleki eğitim kursuna 6 bin 554 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 4 bin 868'i kadın, bin 686'sı erkeklerden oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırarak işsizlik probleminin çözülmesini hedefleyen programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Kursa katılan bireylerin cinsiyetleri incelendiğinde kadın katılımcıların (21 bin 411 kişi) erkeklere (15 bin 323 kişi) göre daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2016 yılında katılan kursiyerlerin yüzde 74,3'ü kadınlardan oluşmaktadır. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 6: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
Evde Çocuk Bakım Elemanı	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı
Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı	Müşteri Hizmetleri Satış ve Hizmet Yetkilisi	Evde Çocuk Bakım Elemanı
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Ahşap Kalıpçı	Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı
Ağ-File Örücüsü (Elle)	Çöp Tasnif Ediciler	Ağ-File Örücüsü (Elle)
Aşçı Yardımcısı	Cevher Hazırlama Teknikeri	Aşçı Yardımcısı
Hasta ve Yaşlı Refakatçisi	Pastacı Yardımcısı	Müşteri Hizmetleri Satış ve Hizmet Yetkilisi
Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi	Termik Santral Elektrik Bakımcısı	Hasta ve Yaşlı Refakatçisi
Kadın Üst Giysileri Dikim Elemanı	Ağ-File Örücüsü (Elle)	Pastacı Yardımcısı
Pastacı Yardımcısı	Aşçı Yardımcısı	Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi
Müşteri Hizmetleri Satış ve Hizmet Yetkilisi	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	Kadın Üst Giysileri Dikim Elemanı

Kaynak: İŞKUR

2016 yılında en fazla Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı, Evde Çocuk Bakım Elemanı, Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Evde Çocuk Bakım Elemanı, Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı ve Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı mesleğinde kurs düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı, Müşteri Hizmetleri Satış ve Hizmet Yetkilisi, Ahşap Kalıpçı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 7: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016)

İEP				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	236	155	189	344
2011	533	294	523	817
2012	627	443	847	1.290
2013	1031	1.003	1.322	2.325
2014	1508	1.318	1.146	2.464
2015	5117	5.321	4.430	9.751
2016	6736	7.054	6.859	13.913

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olunamamasının yanında yeterli iş tecrübesine sahip olunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2015 yılında 2014 yılına oranla yüzde 239,3'lük bir artışla program sayısının 5 bin 117 olduğu görülmektedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2016 yılında düzenlenen toplam program sayısı 2010 yılına göre 28,5 kat artmıştır. Bu durum İŞKUR'un düzenlediği programların daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2016 yılında 6 bin 736 program düzenlenmiş olup toplam 13 bin 913 kişi programa katılmıştır. Katılımcıların yüzde 50,7'ü kadınlardan yüzde 49,3'ü erkeklerden oluşmaktadır. Artış eğiliminde olan işbaşı eğitim programından 2016 yılında 2015 yılına göre 4 bin 162 daha fazla kişi faydalanmıştır.

Tablo 8: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
Satış Danışmanı	Satış Danışmanı	Satış Danışmanı
Konfeksiyon İşçisi	Kablo Montaj İşçisi	Konfeksiyon İşçisi
Büro Memuru (Genel)	Garson (Servis Elemanı)	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Cnc Torna Tezgahı Operatörü	Büro Memuru (Genel)
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Konfeksiyon İşçisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Satış Elemanı (Perakende)	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Satış Elemanı (Perakende)
Ön Muhasebeci	Satış Elemanı (Perakende)	Garson (Servis Elemanı)
Muhasebe Meslek Elemanı	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Kablo Montaj İşçisi
Sekreter	Büro Memuru (Genel)	Ön Muhasebeci
Garson (Servis Elemanı)	Reyon Görevlisi	Cnc Torna Tezgahı Operatörü

Kaynak: İŞKUR

2016 yılında en fazla Satış Danışmanı, Konfeksiyon İşçisi ve Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı mesleklerinde işbaşı eğitim programı düzenlenmiştir. Kadınlarda ve erkeklerde en fazla İEP Satış Danışmanı mesleğinde düzenlenmiştir. Kadınlarda ikinci ve üçüncü sırada Konfeksiyon İşçisi ve Büro Memuru (Genel) mesleğinde program düzenlenmiştir. Erkeklerde ise Kablo Montaj İşçisi ve Garson (Servis Elemanı) mesleklerinde program düzenlenmiştir.

Tablo 9: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016)

GEP				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2014	108	1.306	1.210	2.516
2015	103	1.400	1.162	2.562
2016	276	3.315	3.029	6.344

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri

işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2016 yılında 276 tane Girişimcilik Eğitim Programı düzenlenmiştir. Girişimcilik Eğitim Programı 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 167,9 oranında artış göstermiştir. 2016 yılında düzenlenen Girişimcilik Eğitim Programı katılımcı sayısı 2015 yılına göre yüzde 147,6 oranında artarak bu programlara 3 bin 315'i kadın, 3 bin 29'u erkek olmak üzere toplam 6 bin 344 kişi katılmıştır.

Tablo 10: Toplum Yararına Programlar (Kurs ve Kursiyer Sayıları) (2010-2016)

TYP				
Yıllar	Kurs	**Kadın**	**Erkek**	**Toplam**
2010	98	635	1.079	1.714
2011	52	236	463	699
2012	117	795	741	1.536
2013	36	312	125	437
2014	124	1.774	1.267	3.041
2015	195	5.160	3.821	8.981
2016	100	2.174	1.196	3.370

Kaynak: İŞKUR

Toplum Yararına Programlar; işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve geçici gelir desteği sağlamak gayesiyle uygulanmaktadır. İzmir ilinde 2015 yılında toplum yararına programlara katılanların sayısında ciddi bir artış meydana gelmiştir. 2016 yılında toplam 100 kurs açılmış olup bu programlara 2 bin 174'ü kadın, bin 196'sı erkek olmak üzere toplamda 3 bin 370 kişi katılmıştır. Toplum yararına programlar en fazla MEB Bakım ve Onarım Temizlik, Çevre Temizliği ve Ağaçlandırma işlerinde düzenlenmiştir.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Tablo 11: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2016)

Yıllar	Başvuru Sayısı	Hak Eden Sayısı
2010	32.663	24.022
2011	30.881	21.579
2012	43.817	26.057
2013	51.351	28.620
2014	61.099	34.140
2015	68.093	37.789
2016	93.916	51.593

Kaynak: İŞKUR

İzmir ilinde 2016 yılında toplam 93 bin 916 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 51 bin 593'ü işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı genel olarak yıllar itibari ile artmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuranların sayısı 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 37,9 oranında artmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 36,5 oranında artış göstermiştir.

Tablo 12'de ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin meslek bilgileri yer almaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenler içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleğindekiler bulunmaktadır.

Tablo 12: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2016)

Meslekler	İÖ Hakeden Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	7.975
Satış Danışmanı	2.089
Büro Memuru (Genel)	1.429
Ön Muhasebeci	1.309
Beden İşçisi (Temizlik)	1.055
Temizlik Görevlisi	1.046
Muhasebeci	942
Şoför-Yük Taşıma	933
Makineci (Dikiş)	857
Sekreter	771

Kaynak: İŞKUR

İzmir ili için başvuru sayısı, kayıtlı işsiz sayısı ve açık iş sayısında ilk sırada yer alan Beden İşçisi (Genel) mesleği işsizlik ödeneğini hak edenler içinde de birinci sırada yer almaktadır. Beden İşçisi

(Genel) mesleğinde 7 bin 975 kişi işsizlik ödeneği almayı hak etmiştir. Bu rakam toplam işsizlik ödeneğini almaya hak edenlerin %15,4'ünü oluşturmaktadır. Satış Danışmanı mesleğinde ise bu sayı 2 bin 89 olarak gerçekleşmiştir. Bu meslekleri ise Büro Memuru (Genel), Ön Muhasebeci ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri takip etmiştir. Tablo 12'den anlaşılacağı üzere birkaç meslek haricinde daha çok nitelik gerektiren mesleklerde işsizlik ödeneği alma durumu mevcuttur. Ancak ilk sırada yer alan nitelik gerektirmeyen Beden İşçisi (Genel) mesleğinin diğer dokuz mesleğe oranla fark attığı görülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin kurulması yolu ile daha etkin işleyişi sağlamak adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek önemli bir konuyu oluşturmaktadır. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve

gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2017 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 3 Nisan – 5 Mayıs 2017 tarihleri arasında Türkiye genelinde 90 bin 749 işyeri ziyaret edilerek yüz yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleriyle, Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2018 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde İzmir ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında İzmir ilinde 6 bin 18 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 303 bin 761 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

İzmir ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 13'te İzmir ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 13: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşyeri Sayısı
İmalat	2.181
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	1.139
İnşaat	919
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	345
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	332
Ulaştırma ve depolama	311
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	164
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	154
Eğitim	140
Bilgi ve iletişim	77
Diğer hizmet faaliyetleri	70
Madencilik ve taş ocakçılığı	54
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	42
Gayrimenkul faaliyetleri	30
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	22
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	19
Finans ve sigorta faaliyetleri	19
Genel Toplam	**6.018**

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde İmalat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. İzmir ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 36,2'si İmalat sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 30'dur. Bu durumda İzmir ilinde İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının 6,2 puan üzerinde bulunmaktadır. İmalat sektöründen sonra en fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 18,9'u bu sektörde bulunmaktadır. Ayrıca yüzde 19 olan Türkiye ortalamasına yakın bir oran olarak gerçekleşmiştir. İzmir ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden her 2 işyerinden bir tanesi İmalat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörleri olup bu sektörlerde 19'ar işyeri mevcuttur. Ancak bu tablo okunurken İzmir ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca bu araştırma işyeri bazlı bir araştırma olup mutlaka istihdamı 20'den az olan Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bulunan banka şubeleri mevcut olacağından verilerin düşük olması doğaldır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

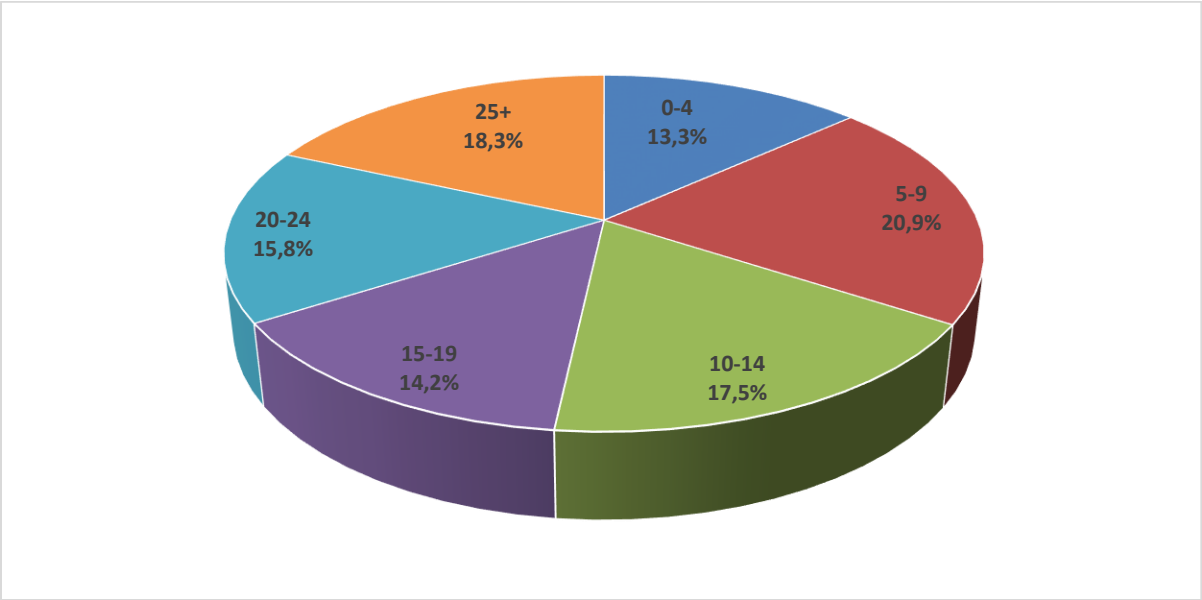

Kaynak: İPA 2017

Şekil 5'te görüldüğü üzere İzmir ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 20,9'u 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 25 üstü yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 18,3'tür. İşyerlerinin yaklaşık üçte biri **0-9 yaş aralığındaki genç işyerleridir**.

Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı

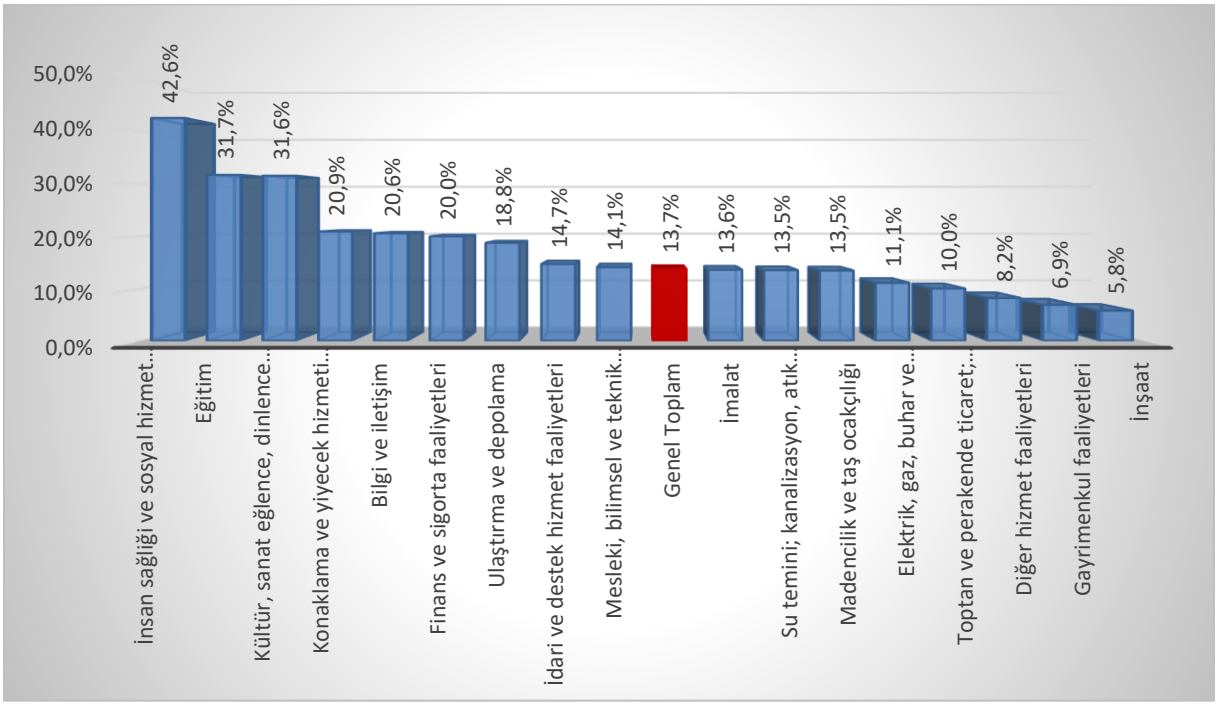

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 42,6'sında part-time çalışan bulunmaktadır. İzmir ili genelinde part-time çalışma oranı yüzde 13,7 olarak gerçekleşmiştir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü Türkiye genelinde de bu

konuda öne çıkmış olup yüzde 36 ile birinci sırada yer almakla beraber İzmir ili Türkiye ortalamasının 6,6 puan üzerinde seyretmektedir. İzmir ilinde ikinci sırada Eğitim sektörü yer almıştır. Bu sektörde işyerlerinin yüzde 31,7'sinde part-time çalışanı bulunmaktadır Üçüncü sırada ise yüzde 31,6 ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörü yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Zira İnşaat sektöründe işgücü part-time çalışma yapma eğiliminde en az olan sektördür. Özellikle çalışma şartları ve ücret düzeyi, part-time çalışma yönünde işgücünü sevk etmemektedir.

Part-time çalışmalar, esnek bir çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir. Şekil 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu

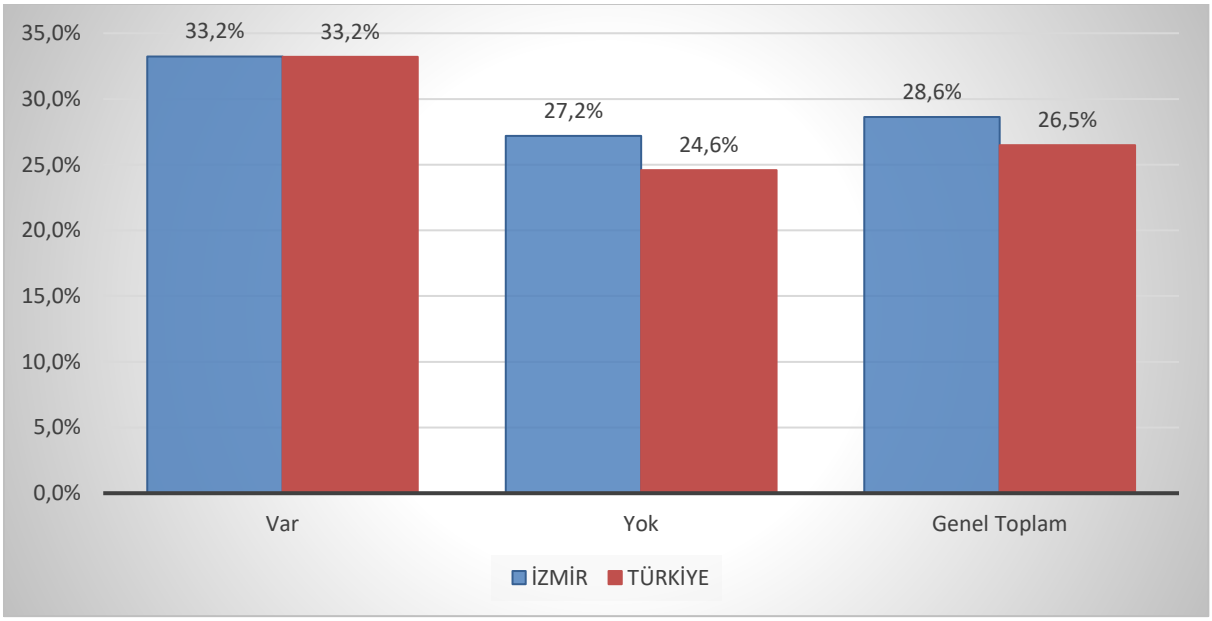

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,5'ini kadınlar oluşturmaktayken İzmir ilinde bu oran yüzde 28,6 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre İzmir ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 33,2 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 27,2 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 33,2 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,6'da kalmıştır. İzmir ilinde part-time çalışma kadın istihdamını olumlu etkilemektedir. Türkiye genelinde de bu durum benzerlik göstermektedir.

Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

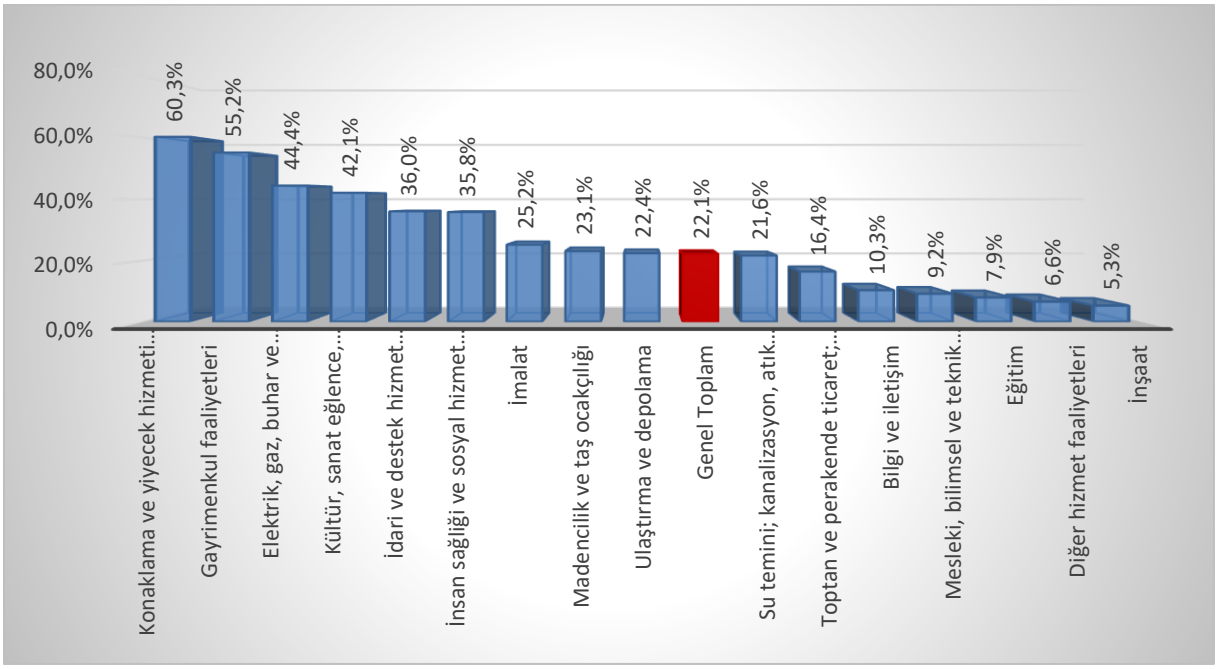

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde işyerlerinin yüzde 22,1'inde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 25,7'dir. İzmir ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe görülmekte olup bunun sebebi sektörün vardiyalı çalışmaya elverişli olmasıdır. Bu sektörde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 60,3'ünde vardiyalı çalışma söz konusudur. İnşaat sektörü (yüzde 5,3 ile) en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur. İnşaat sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni ise işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir.

İzmir ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının üstünde olan sektörler: Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Gayrimenkul faaliyetleri, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, İmalat, Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Ulaştırma ve Depolama sektörleri olmuştur.

Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

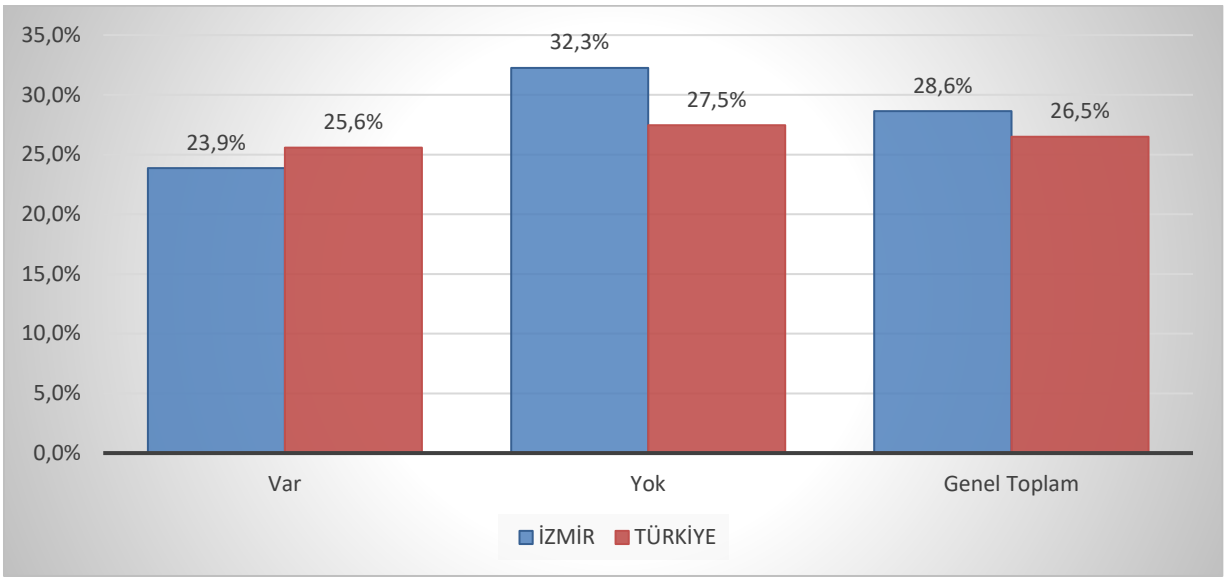

Kaynak: İPA 2017

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklenen bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da söz konusu eğilim göze çarpmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine kıyasla daha azdır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 23,9'u kadın, yüzde 76,1'i ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 32,3'e yükselmektedir. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha az oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak İzmir ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 28,6'sının kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 3 çalışandan 1'i kadın 2'si erkeklerden oluşmaktadır.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece 1,9 puan fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark İzmir ilinde çok daha fazla belirgindir.

Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

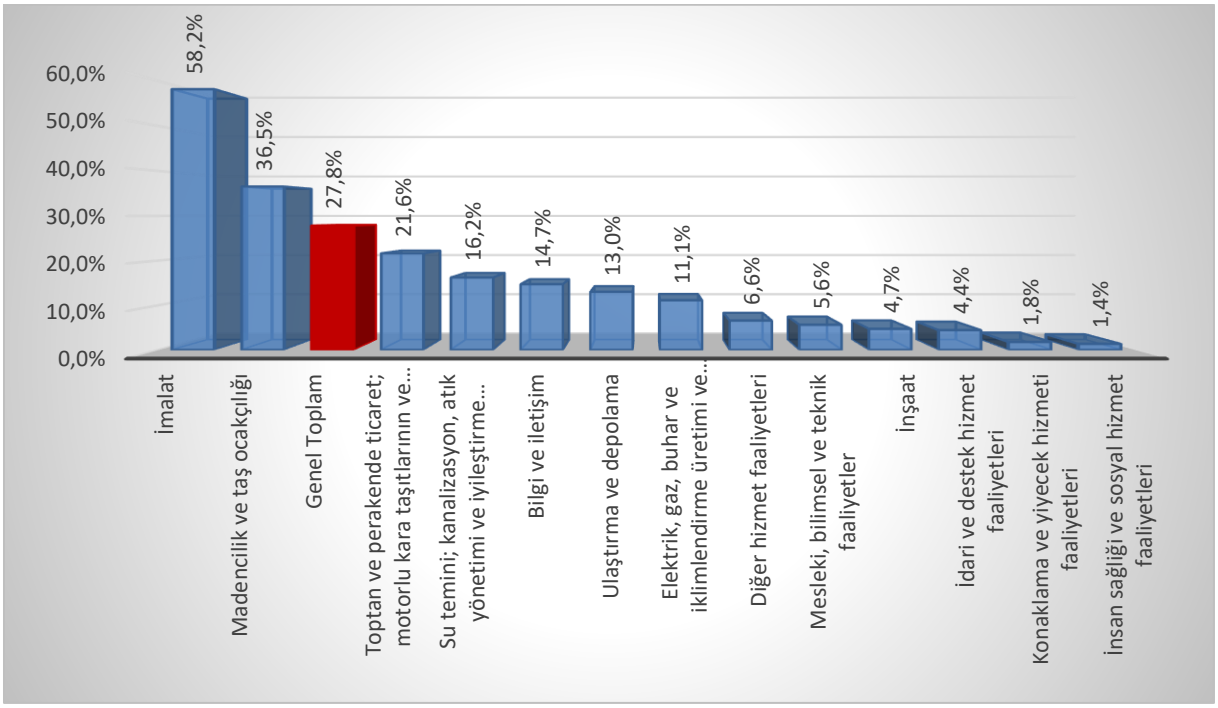

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde 17 sektörden 13 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 58,2'si ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 36,5 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör ihracat yapma oranı anlamında İzmir ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalaması ile de benzerlik göstermektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 24,1'i ihracat yapmakta ve İzmir ilinde olduğu gibi ilk iki sektör olarak yüzde 55,2 ile İmalat ve yüzde 30,3 ile de Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İmalat sektöründe söz konusu oranın yüksek çıkmasının en önemli sebebi işyeri sayısının yüksek olması ile orantılı öncü sektör olmasıdır. İmalat sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 58,2'si ihracat yapmaktadır. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunduklarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

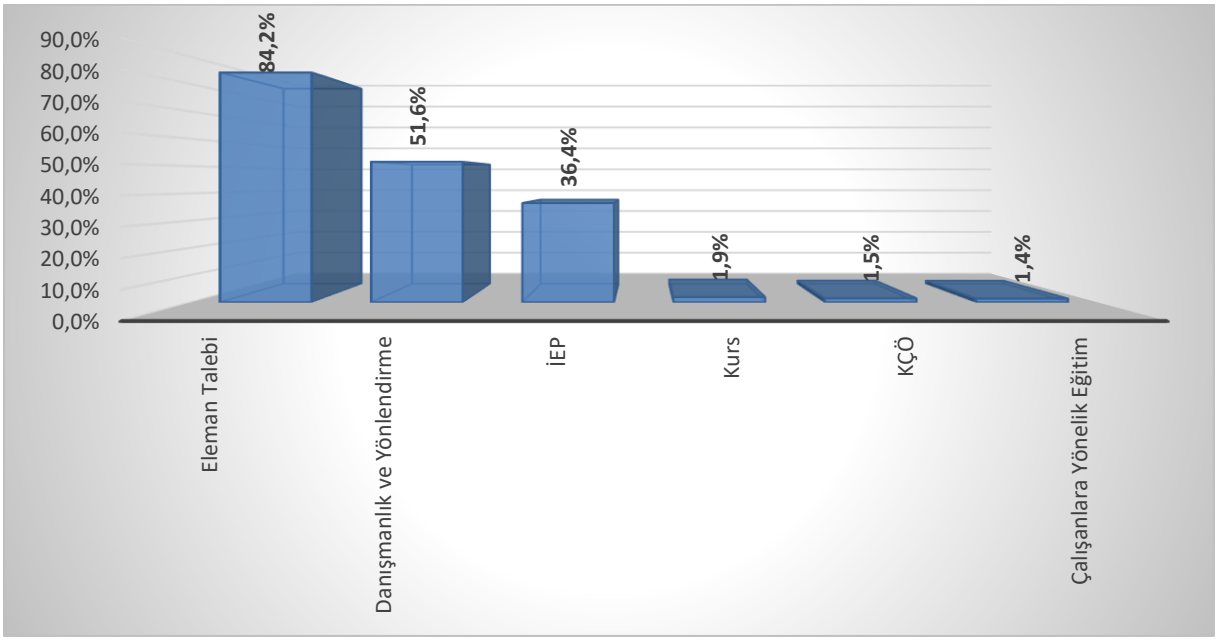

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin **yüzde 58,5'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır.** Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 55,4 olarak gerçekleşerek, bu oran İzmir ili için Türkiye ortalamasının üstünde bulunmaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan bu işyerleri ise en çok Eleman Talebi hizmeti almıştır. Bu işyerlerinin yüzde 84,2'si Eleman Talebi alanında yararlanırken yüzde 51,6'sı Danışmanlık ve Yönlendirme hizmeti için İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir. Özellikle son dönemlerde işverenlerin İşbaşı Eğitim Programlarına olan ilgisi İzmir ilinde yüzde 36,4 oranında kendisini göstermiştir.

Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

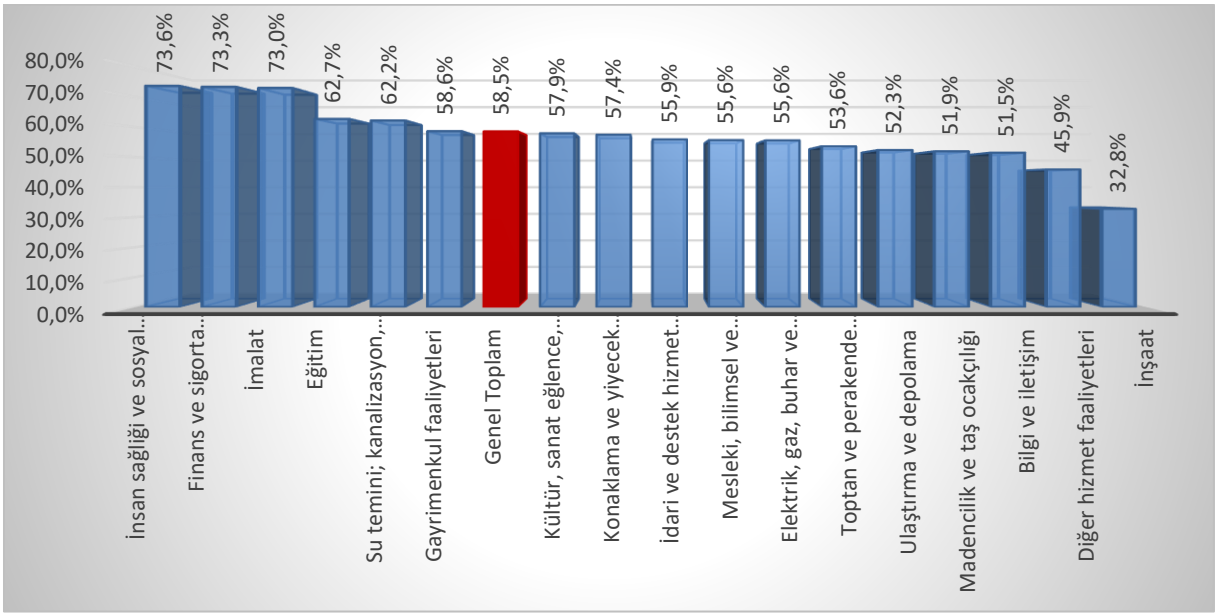

Kaynak: İPA 2017

Şekil 12'de ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. İzmir ilinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 73,6'sı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İlde işyeri sayısı bakımından üçüncü sırada yer alan İnşaat sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 58,5'in altında kalarak yüzde 32,8 seviyesinde gerçekleşmiştir. İlin diğer önde gelen sektörlerinden olan İmalat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde bu oran sırası ile yüzde 73 ve yüzde 53,6 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs
İmalat	1,8%	53,6%	91,2%	35,3%	2,0%	2,5%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	0,6%	51,9%	81,0%	33,5%	0,9%	0,9%
İnşaat	-	50,3%	76,2%	26,5%	1,1%	0,6%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	2,5%	46,9%	85,8%	37,7%	-	4,3%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2,0%	50,0%	79,6%	36,2%	0,7%	2,6%
Ulaştırma ve depolama	-	44,8%	80,0%	39,3%	1,4%	0,7%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	2,8%	56,0%	67,0%	57,8%	4,6%	3,7%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	-	50,6%	67,1%	51,9%	-	-
Eğitim	2,5%	45,6%	77,2%	48,1%	2,5%	1,3%
Bilgi ve iletişim	-	42,9%	71,4%	57,1%	-	-
Diğer hizmet faaliyetleri	3,6%	46,4%	71,4%	57,1%	-	7,1%
Madencilik ve taş ocakçılığı	-	55,6%	77,8%	22,2%	-	-
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	-	52,2%	87,0%	21,7%	4,3%	-
Gayrimenkul faaliyetleri	-	35,3%	88,2%	35,3%	-	-
Finans ve sigorta faaliyetleri	-	54,5%	63,6%	81,8%	-	-
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	-	45,5%	81,8%	18,2%	-	-
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	10,0%	50,0%	70,0%	30,0%	-	-
Genel Toplam	**1,4%**	**51,6%**	**84,2%**	**36,4%**	**1,5%**	**1,9%**

Kaynak: İPA 2017

Sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı yukarıdaki Tablo 14'de yer almaktadır. İzmir'de hemen bütün sektörlerde en fazla yararlanılan İŞKUR hizmeti **Eleman Talebi** olup bunu ikinci sırada **Danışmanlık ve Yönlendirme** hizmeti takip etmektedir. İmalat sektöründeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin yüzde 91,2'si Eleman Talebi hizmetinden, yüzde 53,6'sı Danışmanlık ve Yönlendirme faydalanmışlardır. Bu sektörde araştırma kapsamına giren işyeri sayısının yüksek olması İŞKUR'dan faydalanma oranının yüksek çıkmasına sebep olmaktadır.

İzmir ilinde tüm sektörler İŞKUR'un hizmetlerinden olan; Danışmanlık ve Yönlendirme, Eleman Talebi ve İEP'ten yararlanmıştır. Finans ve sigorta Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerleri İŞKUR'un en fazla **İşbaşı Eğitim Programı** (yüzde 81,8) hizmetinden yararlanmıştır.

İŞKUR'dan eleman talebinde yüzde 91,2 ile en çok **İmalat** sektörü bulunmaktadır. Bu oran Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yüzde 81 ve İnşaat sektöründe ise yüzde 76,2 olarak gerçekleşmiştir. İşyeri ağırlığını yoğun olarak elinde tutan bu üç sektör İŞKUR'dan eleman talebinde bulunarak personel ihtiyacını karşılamaya çalışmaktadır.

Özellikle kısa çalışma ödeneği almak için diğer sektörlere nazaran İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü işverenleri daha çok İŞKUR ile temasa geçmiştir.

Şekil 13'te ise işyerlerinin vardiyalı çalışma, part-time çalışma ve ihracat yapma durumlarına göre işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları İzmir ili ve Türkiye geneli karşılaştırması yapılarak incelenmiştir.

Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Özellikleri

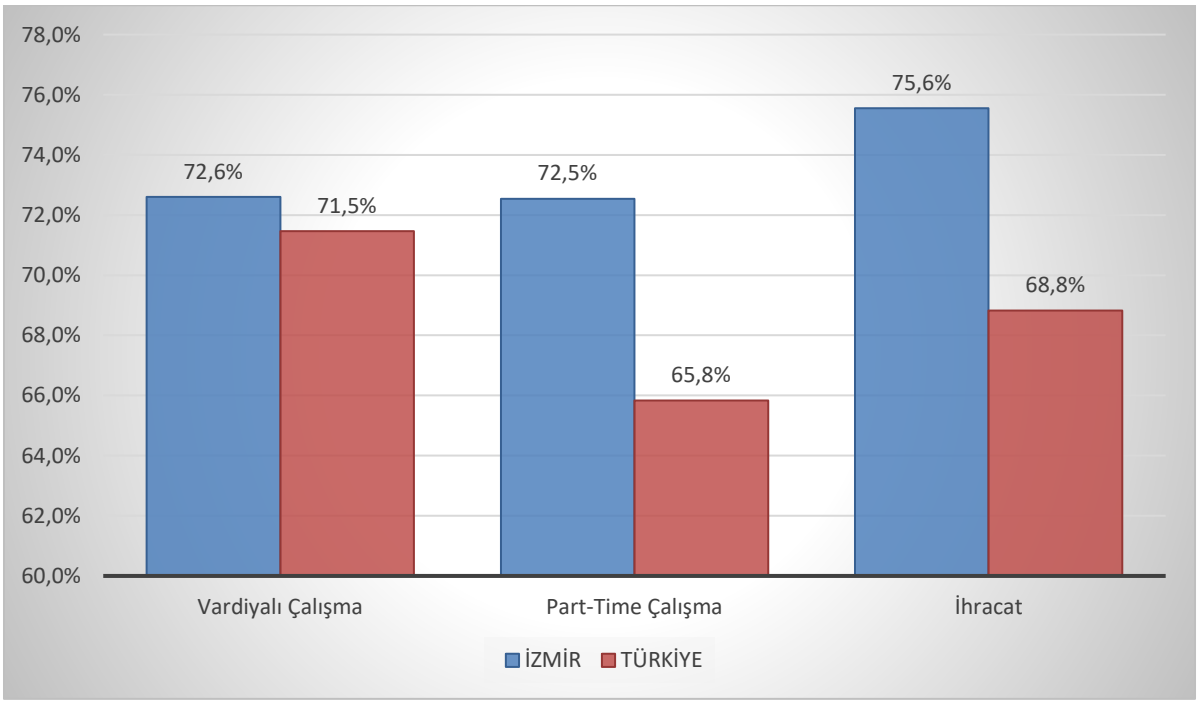

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin yüzde 71,5'i İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktadır. İzmir ilinde ise bu oran yüzde 72,6 ile Türkiye ortalamasının 1,1 puan üstündedir. İzmir ilindeki araştırma kapsamına giren tüm işyerlerinin yüzde 22,1'i vardiyalı çalışma yapmaktadır.

İzmir ilinde part-time çalışma yapılan işyerlerinin yüzde 72,5'i İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktayken, Türkiye genelinde bu oran yüzde 65,8 olup Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmektedir.

İzmir ilinde işyerlerinin yüzde 27,8'i ihracat yaparken, bu işyerlerinin yaklaşık 4'te 3'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Söz konusu oran Türkiye genelinin üstündedir.

Mevcut İstihdam

İzmir ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

İzmir ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 303 bin 761 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 216 bin 816 çalışan erkeklerden, 86 bin 945 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 15: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın	Erkek	Toplam
İmalat	39.227	106.090	145.317
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	11.028	31.431	42.459
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	8.982	17.035	26.017
İnşaat	2.686	20.054	22.741
Ulaştırma ve depolama	2.780	14.125	16.905
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	4.763	8.441	13.204
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	6.054	3.031	9.085
Eğitim	5.553	2.829	8.382
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1.946	2.970	4.917
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	696	2.660	3.355
Bilgi ve iletişim	956	1.487	2.442
Diğer hizmet faaliyetleri	971	1.270	2.241
Madencilik ve taş ocakçılığı	158	1.861	2.019
Gayrimenkul faaliyetleri	309	1.327	1.637
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	351	1.216	1.567
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	276	790	1.065
Finans ve sigorta faaliyetleri	209	200	409
Genel Toplam	**86.945**	**216.816**	**303.761**

Kaynak: İPA 2017

Sektörlere göre dağılımda ise; İzmir ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. İmalat sektörünün İzmir ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır.

Erkeklerde yüzde 48,9 oranında, kadınlarda ise yüzde 45,1 oranında İmalat sektöründe istihdam edilme durumu söz konusudur. Erkek ve kadınlarda geriye kalan yüzde 51,1'lik ve yüzde 54,9'luk oranlar ise kalan 16 sektör arasında paylaşılmıştır. Toplam çalışan sayıları içinde ise İmalat sektöründe çalışma oranı yüzde 47,8 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 15 incelendiğinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ile Eğitim sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından daha yüksek olduğu görülmektedir. Erkek çalışanların sektör içindeki dağılımı incelendiğinde, ilk sıralarda Madencilik ve Taş Ocakçılığı, İnşaat ile Ulaştırma ve Depolama sektörlerinde kadınlara göre daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir.

Yine tablo incelendiğinde Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe kadın çalışan sayısı ile erkek çalışan sayılarının birbirine yakın olduğu ve en az çalışanı olan sektör olduğu gözlenmektedir.

Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

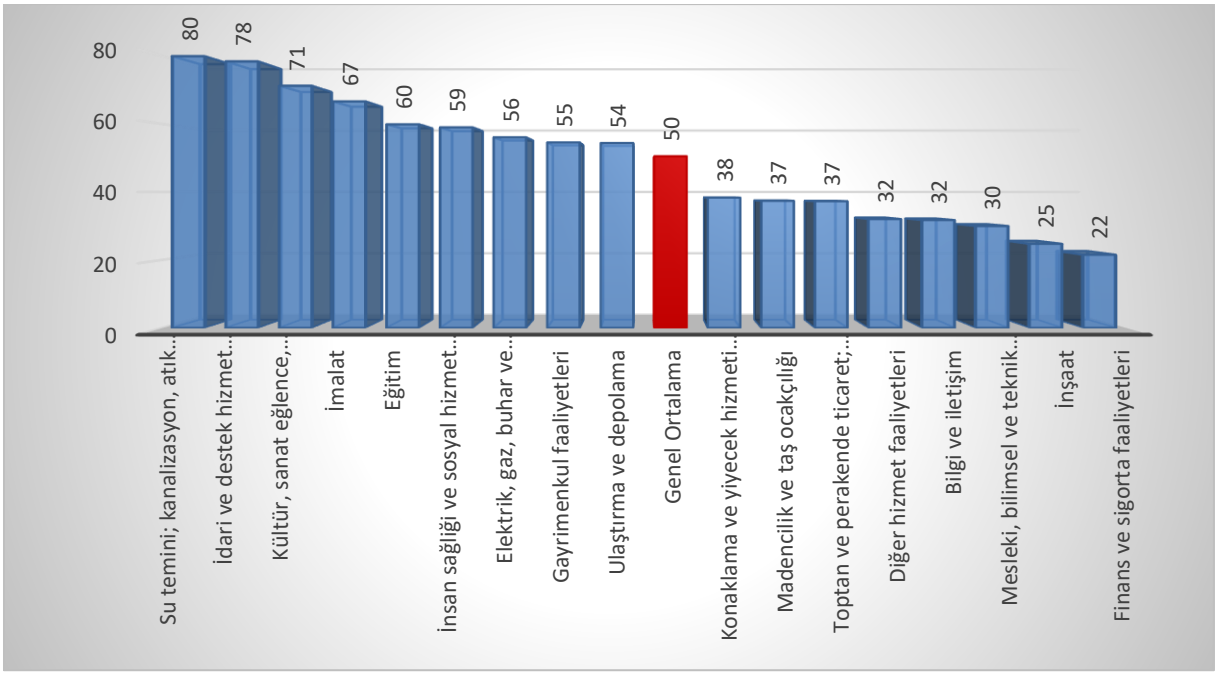

Kaynak: İPA 2017

Yukarıdaki şekil 14'te İzmir ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerindeki ortalama çalışan sayıları gösterilmiştir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 50 kişi istihdam edilmektedir. Sektörler özelinde incelendiğinde; ortalama çalışan sayısı en fazla Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır. Bu sektördeki işyerlerinde ortalama 80 kişi; ikinci sırada bulunan İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe ortalama 78 kişi ve üçüncü sırada bulunan Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe ortalama 71 kişi istihdam edilmektedir. Bu üç sektör il geneli ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. İmalat sektöründeki işyeri sayısının diğer sektörlere nazaran daha fazla olması ortalama çalışan sayısı sıralamasında bu sektörün

dördüncü sırada olmasının sebebini oluşturmaktadır. Bu sektörler İzmir ortalama çalışan sayısının üzerinde ortalama çalışanı olan sektörlerdir.

İl genelindeki çalışan sayıları, sektörlerden sonra meslek grubu bazında da tablo 16'deki veriler üzerinden değerlendirilebilir.

Tablo 16: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın	Erkek	Toplam
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	10.872	49.853	60.725
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	11.185	48.024	59.209
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	15.064	28.169	43.232
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	15.068	19.329	34.397
Profesyonel Meslek Mensupları	15.436	17.013	32.449
Hizmet ve Satış Elemanları	8.983	21.998	30.981
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	7.358	22.871	30.229
Yöneticiler	2.316	7.389	9.705
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	662	2.171	2.833
Genel Toplam	**86.945**	**216.816**	**303.761**

Kaynak: İPA 2017

Toplam çalışanların yüzde 28,6'sı kadın çalışanlardan, yüzde 71,4'ü erkek çalışanlardan oluşmaktadır. En fazla çalışanın olduğu Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubundakiler toplam çalışanların yüzde 19,9'u, erkek çalışanların yüzde 23'ü ve kadın çalışanların yüzde 12,5'ini oluşturmaktadır. İkinci sırada ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu yer almakta ve yüzde 19,5 oranında çalışanı barındırmaktadır.

İzmir ilinde kadınların yüzde 17,8'i Profesyonel Meslek Mensupları, yüzde 17,3'ü Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda yer almaktadır.

İzmir ilinde erkeklerin ise yüzde 23'ü Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve yüzde 22,1'i Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda yer almaktadır.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grubu ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur. İzmir ilinin sosyo-ekonomik yapısında ormancılık ya da tarımsal faaliyet anlamında önemli bir ağırlıkta istihdam gerçekleşmemiştir.

Tablo 17: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

İşyeri Yaşı (Yıl)	Kadın	Erkek	Toplam
0-4	12.345	21.118	33.463
5-9	16.642	33.595	50.237
10-14	13.707	31.597	45.304
15-19	11.036	26.632	37.669
20-24	14.179	40.269	54.449
25+	19.035	63.605	82.640
Genel Toplam	**86.945**	**216.816**	**303.761**

Kaynak: İPA 2017

Tablo 17'de ise çalışanların istihdam edildiği işyerlerinin yaş bilgileri bulunmaktadır. Bu tabloda öne çıkan en önemli husus; işyeri yaşı 25 ve üzeri olan işyerlerinde çalışan sayısı en fazladır.

0-4 yaş arasında olan işyerlerinde çalışanların yüzde 36,9'u kadınlardan oluşmaktayken, 25 ve daha fazla yıldır faaliyet gösteren işyerlerinde çalışanların içindeki kadınların oranı yüzde 23'tür. Burada işyeri yaşı büyüdükçe kadınların toplam çalışanlar içindeki oranının azaldığı görülmektedir.

İstihdamda bulunanların büyük bir çoğunluğu(82 bin 640 kişi) 25 ve daha fazla süredir faaliyet gösteren işyerlerinde çalışmaktadır. Ayrıca genç yaştaki işyerleri de İzmir ilinde piyasada önemli bir yere sahiptir. İşyerlerinin yarısından fazlası 14 ve daha az sürede faaliyet gösteren işyerlerinden oluşturmaktadır. Ancak çalışan sayısının yarısından fazlası da (yüzde 57,4) 15 ve üzeri yaşa sahip işyerlerinde bulunmaktadır.

Tablo 18: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Şoför-Yük Taşıma
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Güvenlik Görevlisi
Şoför-Yük Taşıma	Büro Memuru (Genel)	Temizlik Görevlisi
Büro Memuru (Genel)	Muhasebeci	Beden İşçisi (Genel)
Güvenlik Görevlisi	Konfeksiyon İşçisi	Proses İşçisi
Beden İşçisi (Genel)	Sekreter	Cnc Torna Tezgahı Operatörü
Satış Danışmanı	Satış Danışmanı	Büro Memuru (Genel)
Muhasebeci	Paketleme İşçisi	Şoför (Yolcu Taşıma)
Proses İşçisi	Ön Muhasebeci	Satış Danışmanı
Konfeksiyon İşçisi	Kasiyer	İnşaat İşçisi

Kaynak: İPA 2017

Tablo 18'de ise İzmir ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Özellikle ilk iki meslek kadın çalışanlar ve toplam çalışanlar bazında aynıdır. Temizlik Görevlisi mesleği hem kadınlar hem de erkek çalışanlar arasında en fazla çalışılan ilk meslek iken erkeklerde üçüncü sırada yer almaktadır. Kadınların en fazla çalıştığı meslekler içerisinde erkeklerden farklı olarak makineci, muhasebeci ve sekreter bulunmaktadır.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı

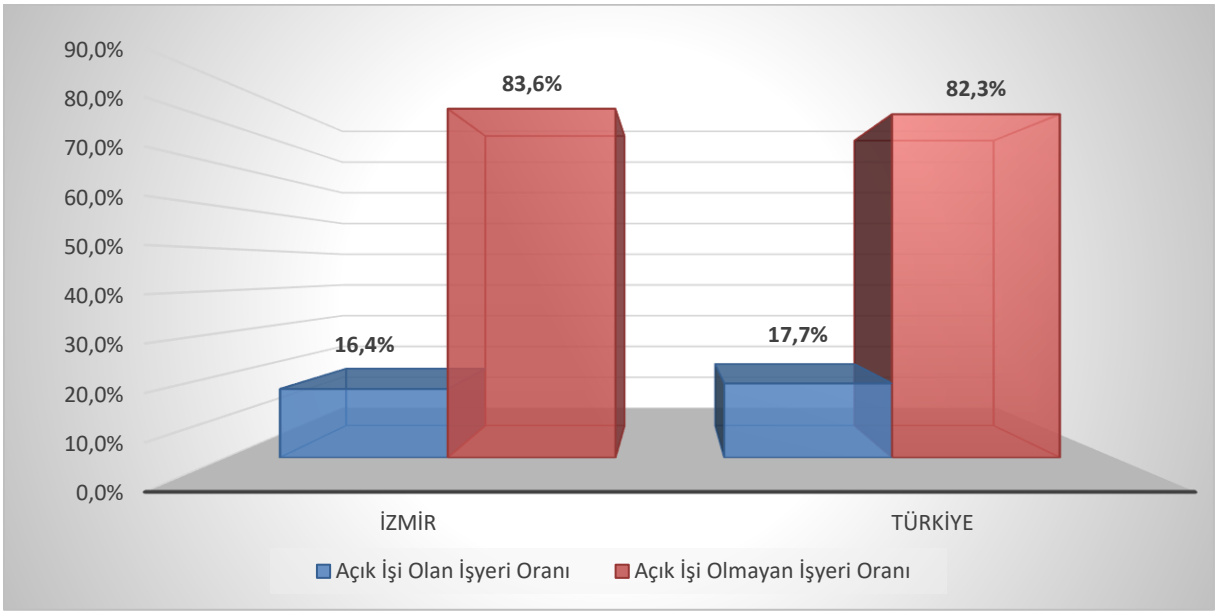

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 16,4'ünde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 17,7 olarak gerçekleşmiştir.

İzmir ilinde 989 işyerinden 4.731 kişilik açık iş tespit edilmiş olup, sektörlere göre açık iş sayıları Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı

Sektörler	Açık İş Sayısı
İmalat	2.718
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	545
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	475
İnşaat	216
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	194
Ulaştırma ve depolama	158
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	84
Diğer hizmet faaliyetleri	70
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	52
Bilgi ve iletişim	49
Gayrimenkul faaliyetleri	48
Eğitim	47
Madencilik ve taş ocakçılığı	34
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	30
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	11
Genel Toplam	**4.731**

Kaynak: İPA 2017

İzmir ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 4 bin 731 kişilik açık işin yüzde 57,4'üne tekabül eden 2 bin 718 kişilik kısmı İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. İzmir ilinde bu sektörün işyeri sayısı da doğru orantılı olarak en fazladır. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer iki sektör ise Toptan ve Perakende Ticaret, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleridir. En az açık işi olan sektör ise Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımıdır.

Tablo 20'de ise sektörler özelinde açık iş oranları ile ilgili sektördeki işyerlerinin açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	3,5%	25,2%
Diğer hizmet faaliyetleri	3,0%	22,4%
Gayrimenkul faaliyetleri	2,8%	18,9%
Bilgi ve iletişim	2,0%	16,2%
İmalat	1,8%	15,1%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1,7%	14,8%
Madencilik ve taş ocakçılığı	1,7%	13,8%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	1,3%	12,8%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1,0%	12,7%
İnşaat	0,9%	12,0%
Ulaştırma ve depolama	0,9%	11,6%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,9%	11,5%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,7%	11,1%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,6%	10,7%
Eğitim	0,6%	7,6%
Genel Toplam	**1,5%**	**16,4%**

Kaynak: İPA 2017

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 20'den de görüleceği üzere **İzmir ilinde açık iş oranı yüzde 1,5** olarak tespit edilmiş olup, bu oran İzmir ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 100 kişilik kadroda 98 kişilik dolu kadronun yanında 2 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir.

Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 3,5 ile **Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri** sektörü olarak tespit edilmiştir. Bu sektörü yüzde 3 ile Diğer hizmet faaliyetleri, yüzde 2,8 ile Gayrimenkul faaliyetleri sektörü izlemektedir.

Açık iş verme oranında da Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü ön plana çıkmıştır. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 25,2'sinde açık iş bulunmaktadır. Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörünü yüzde 22,4 ile Diğer hizmet faaliyetleri ve yüzde 18,9 ile Gayrimenkul faaliyetleri sektörü takip etmektedir.

Finans ve sigorta faaliyetleri ile Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörlerinde hiç açık iş bulunmamakla beraber, en az açık iş oranı yüzde 0,6 ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ile Eğitim sektörlerinde yer almaktadır.

Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları

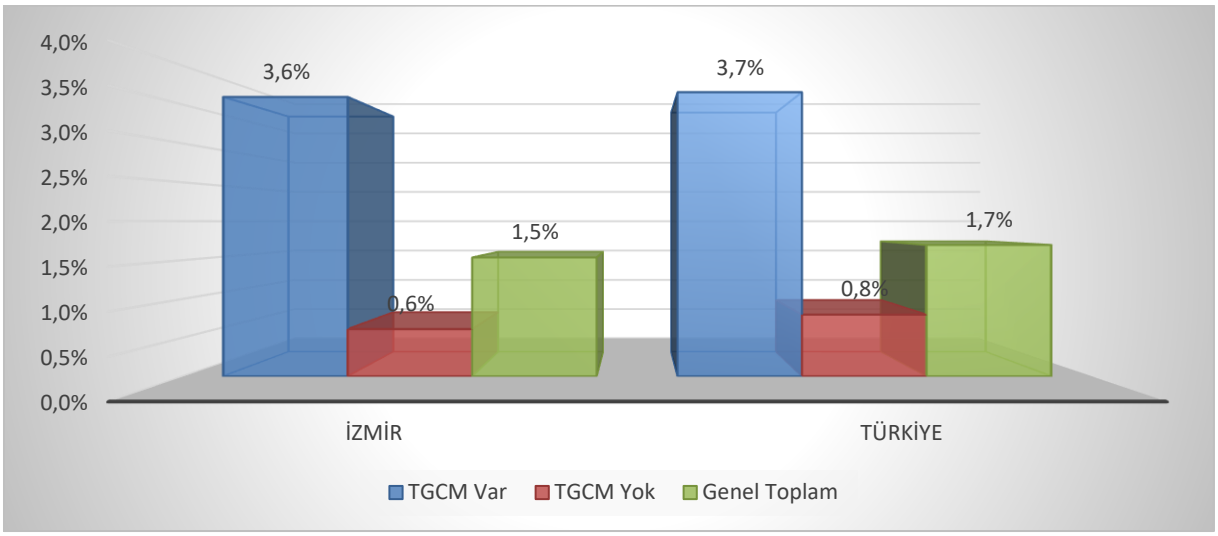

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde ihtiyaç duydukları mesleklerin temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerinin açık iş oranı yüzde 3,6; teminde güçlük çekmeyen işyerlerinin açık iş oranı ise yüzde 0,6 olarak gerçekleşmiştir. İzmir ilinin bu oranları Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Teminde güçlük çeken işyerlerinde doldurulmayı bekleyen boş pozisyonların daha çok olması doğaldır. İşverenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda talep ettiği personeli muhtelif nedenlerle istihdam edememesi bir anlamda söz konusu kadronun boş kalması anlamına gelecektir.

Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları

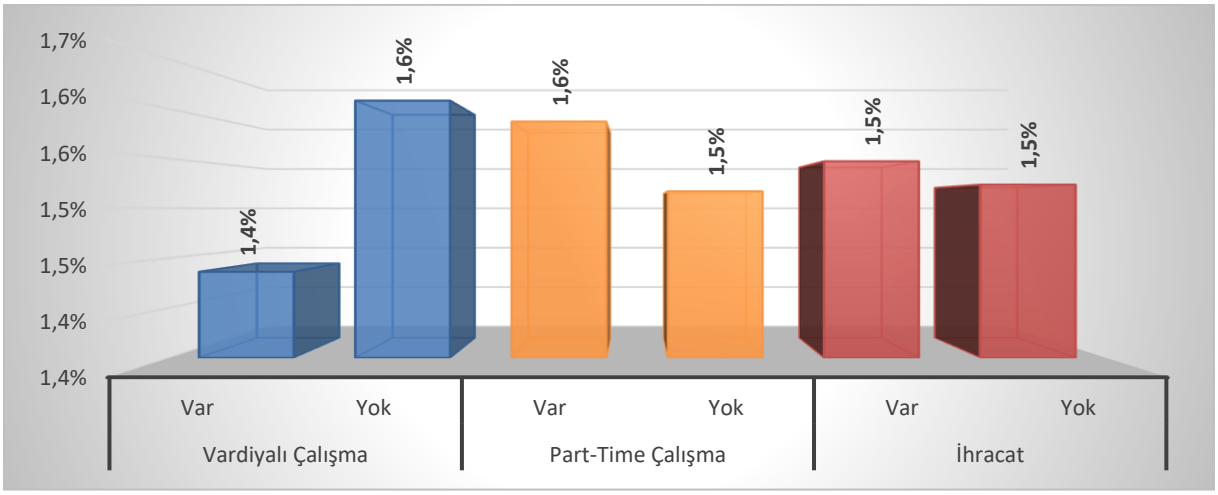

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde vardiyalı çalışma yapan 20+ istihdamlı işyerlerinin açık iş oranı yüzde 1,4, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,6 olarak tespit edilmiştir. Part-time çalışma yapılan işyerlerinde ise açık iş oranı yüzde 1,6, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,5'tir. İhracat yapılan işyerlerinde açık iş oranı ile ihracat yapılmayan işyerlerinde açık iş oranları yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. Her üç durumda da açık iş oranı İzmir iline ait olan yüzde 1,5'lik açık iş oranına yakın seyretmekte olup bu durumun açık iş oranını etkilemediği görülmektedir.

Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

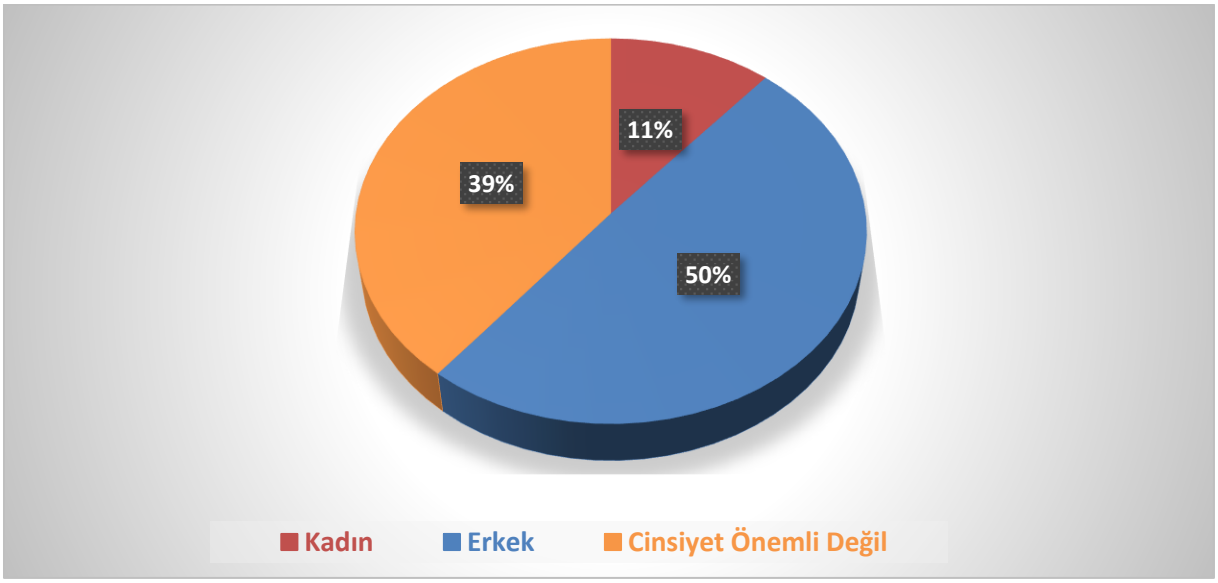

Kaynak: İPA 2017

Yukarıdaki şekil 18'de ise İzmir ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Açık işlerin yüzde 50'sinde işverenlerin erkek işgücü talebi ortaya çıkmaktadır. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise oldukça düşük düzeyde kalmış ve bu oran yüzde 11

olarak tespit edilmiştir. İşverenler açık işlerinde yüzde 39 oranında belli bir cinsiyet tercihinde bulunmamışlardır. Bu oranlar işverenlerin tercihini analiz etmek anlamında tek başına yeterli olmamaktadır. Zira açık işlerde daha çok hangi meslekte ve hangi beceri düzeyinde talebin olduğu cinsiyet analizinde özellikle gerekli görülmektedir.

Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

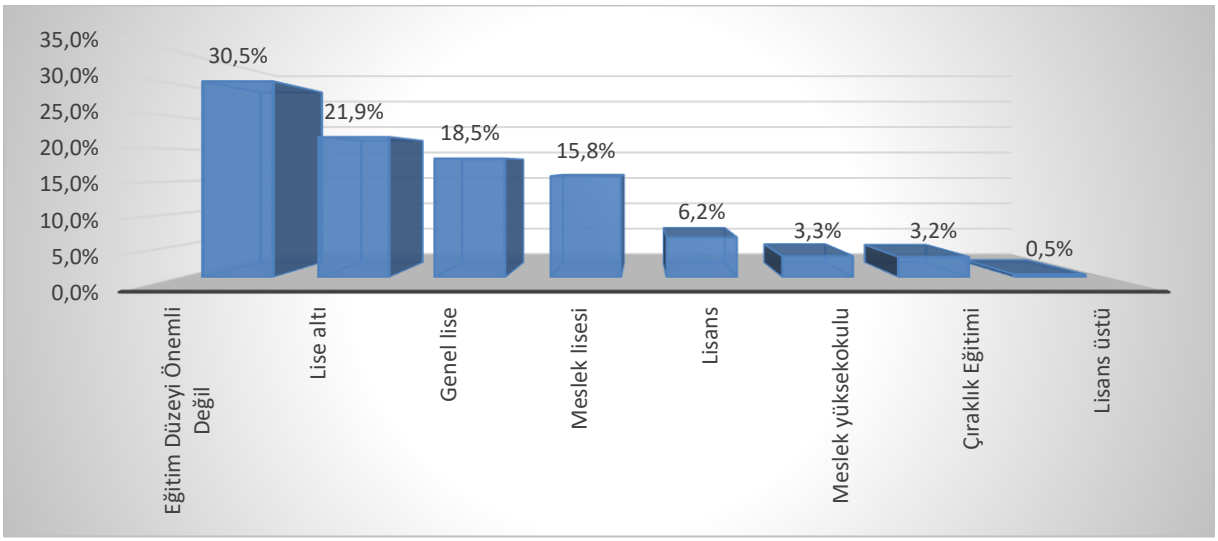

Kaynak: İPA 2017

İşverenlerin ihtiyaç duyduğu ve muhtelif açık iş arama kanallarını kullanarak işgücü talebini ilettikleri açık işlerinde asgari eğitim düzeyi de önemli bir tarafı oluşturmaktadır.

İzmir ilindeki açık işlerin yüzde 30,5'inde işverenler **herhangi bir eğitim düzeyi talep etmemişlerdir**. Bu durum işverenlerin çalıştıracakları kişide aldığı eğitimden ziyade verdikleri işi yapıp yapamayacaklarına baktıkları ya da eğitim seviyesi ne olursa olsun "biz işyerinde eğitiriz" mantığında olduklarını göstermektedir. Bazı mesleklerde belirli bir eğitim düzeyine sahip olmak gerekmektedir. Örneğin Öğretmen, Mühendis, Uzman gibi mesleklerde en az Lisans seviyesinde bir eğitime ihtiyaç vardır. Ancak, Satış Danışmanı, Garson, Beden İşçisi gibi mesleklerde herhangi bir eğitim düzeyi aranmayabilir. Mesleklerin bu yapısı açık işlerdeki eğitim düzeyi talebini doğrudan etkilemektedir.

Açık işlerde en fazla oranda ikinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise lise altı seviyesi olarak görülmektedir. Açık işlerde en az talep edilen eğitim seviyesi ise yüzde 0,5 ile lisansüstüdür.

Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

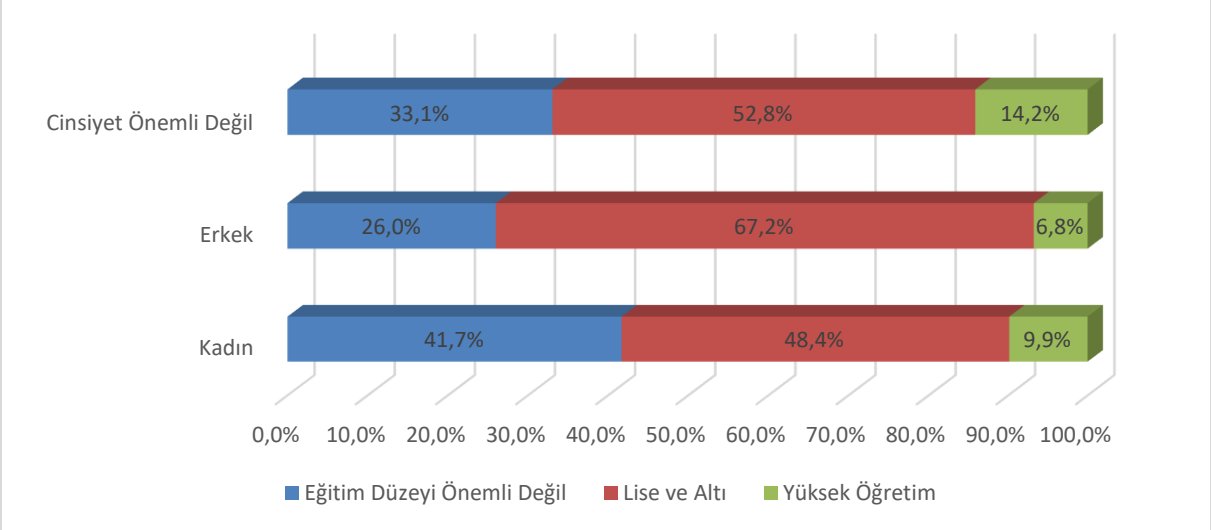

Kaynak: İPA 2017

Şekil 20'de görüleceği üzere lise ve altı seviyesi genel olarak ağırlıkta talep edilmiştir. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha az oranda lise ve altı seviyesinde işgücü talep edilmiştir. Ayrıca erkeklerde talep edilen açık işlerde herhangi bir eğitim seviyesinin istenmemesi kadınlara göre daha azdır. Grafikte öne çıkan bir diğer husus da; herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayarak verilen açık işlerde yükseköğretim seviyesindeki işgücü talepleri, cinsiyet tercihinde bulunulan açık işlerdeki yükseköğretim tercihine göre daha fazladır. Zira bu eğilimin nedeni, eğitimli işgücünün talep edildiği sektör ve mesleklerdeki "beyaz yakalı" istihdamı ön plana çıkmasıyla işgücü talebinde cinsiyet tercihinin eğitim tercihinin yanında çok bir anlam ifade etmemesi olarak söylenebilir.

Açık işlerdeki eğitim talepleri cinsiyete göre farklılaşabildiği gibi sektörel düzeyde de birtakım hususları öne çıkarmaktadır. Bazı sektörlerde yüksek düzeyde bir eğitim talebinde bulunulmaktayken bazılarında da işverenler nezdinde herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bulunulmaması, bir önem ifade etmemektedir. Tablo 21'de İzmir ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerde sektörlere göre talep edilmiş olan eğitim düzeylerine ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 21: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Sektörler	Eğitim Seviyesi Önemli Değil	Lise ve Altı	Yüksek Öğretim
İmalat	36,8%	54,9%	8,3%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	22,9%	65,8%	11,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	13,1%	80,7%	6,2%
İnşaat	52,3%	36,9%	10,8%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	13,8%	78,6%	7,5%
Ulaştırma ve depolama	29,8%	65,2%	5,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	16,4%	56,2%	27,4%
Diğer hizmet faaliyetleri	18,0%	77,0%	4,9%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	2,0%	64,0%	34,0%
Bilgi ve iletişim	2,3%	62,8%	34,9%
Gayrimenkul faaliyetleri	-	97,8%	2,2%
Eğitim	-	23,8%	76,2%
Madencilik ve taş ocakçılığı	81,8%	15,2%	3,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	46,2%	42,3%	11,5%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	-	20,0%	80,0%
Genel Toplam	**30,5%**	**59,4%**	**10,0%**

Kaynak: İPA 2017

Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe yüzde 97,8'lik oranla Lise ve altı en fazla talep edilen eğitim düzeyi olmuştur. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründeki açık işlerin yüzde 80,7'sinde Lise ve altı eğitim düzeyi talebinde bulunulmuştur.

Madencilik ve taş ocakçılığı, İnşaat ve Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde yüksek oranda herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bulunulmamıştır. Bu husus da aslında bu işlerin çok nitelik gerektirmeyen meslekler olduğunu ifade etmektedir. Bir diğer ifadeyle lise altı ya da üniversite mezunu işgücü de işe başvuru yapsa işveren nezdinde pek bir anlam ifade etmeyecektir. İşe başvuru yapacak kişiler açısından ise; işin düşük nitelikli olmasından dolayı ortalama ya da daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip olanların bu işlere başvuru yapmayacağı da göz önünde bulundurulmalıdır.

Açık işlerinde işverenlerin mutlaka belirli bir eğitim seviyesinde talep verdikleri sektörler ise; Gayrimenkul Faaliyetleri, Eğitim ve Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörleri olmuştur.

Eğitim ve Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörlerinde büyük oranda yükseköğretim düzeyinde işgücü talebinde bulunulmuştur.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

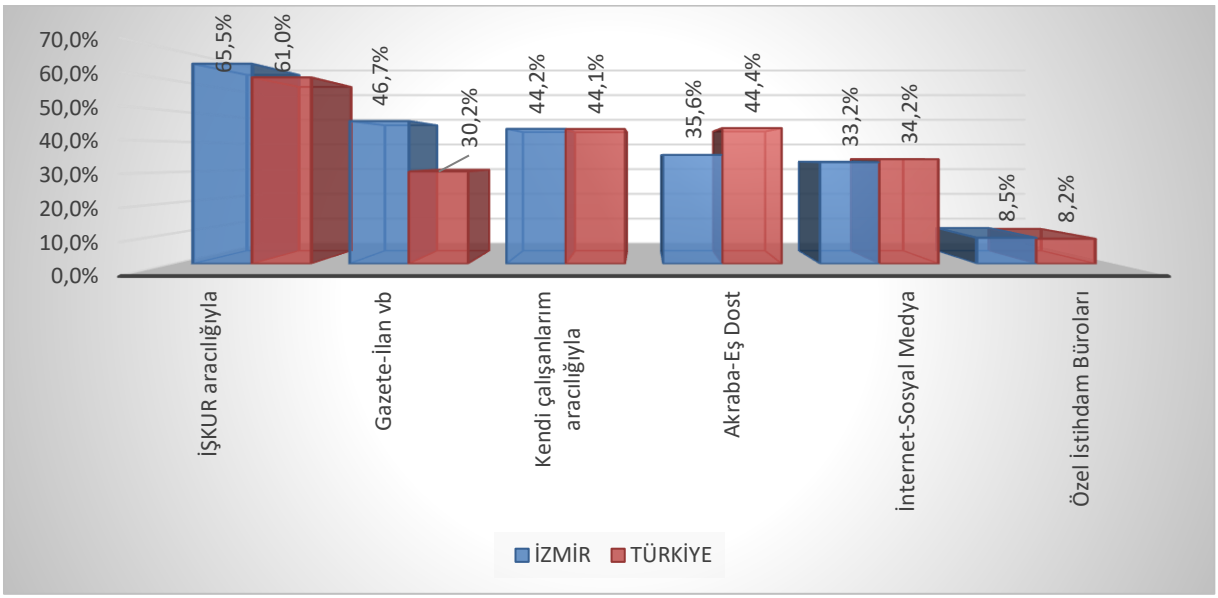

Kaynak: İPA 2017

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu da özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21'de İzmir ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. İzmir ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 65,5 gibi büyük bir oranı İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneline göre 4,5 puan daha yüksek

gerçekleşmiştir. İzmir ilinde işverenler daha sonra yüzde 46,7 ile Gazete-İlan vb. arama kanalını kullanmıştır. Açık işlerin yüzde 44,2'si ise Kendi Çalışanlarım aracılığı ile aranmaktadır. Özel İstihdam Büroları İzmir ilinde en az arama kanalı olarak kullanılmaktadır.

Tablo 22: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi

Eğitim Düzeyi	İŞKUR Aracılığıyla	Gazete-İlan vb	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Akraba-Eş Dost	İnternet-Sosyal Medya	Özel İstihdam Büroları
Eğitim Düzeyi Önemli Değil	68,2%	52,1%	44,8%	50,9%	20,6%	5,7%
Çıraklık Eğitimi	86,6%	47,2%	36,4%	37,7%	44,6%	2,6%
Lise altı	67,1%	48,1%	59,4%	27,4%	25,3%	5,3%
Genel lise	63,3%	45,9%	30,7%	28,2%	39,8%	5,6%
Meslek lisesi	69,3%	40,1%	46,5%	27,8%	39,1%	17,7%
Meslek yüksekokulu	56,1%	45,8%	35,4%	45,9%	47,8%	21,8%
Lisans	39,6%	33,2%	32,0%	25,6%	72,1%	13,5%
Lisansüstü	30,6%	63,9%	16,5%	24,0%	62,3%	35,2%
Genel Toplam	**65,5%**	**46,7%**	**44,2%**	**35,6%**	**33,2%**	**8,5%**

Kaynak: İPA 2017

Lise altı eğitim seviyesinde talep edilen açık işlerin yüzde 67,1'i İŞKUR aracılığı ile aranmaktadır. Lisansüstü eğitim seviyesinde talep edilen açık işlerin yüzde 63,9 ile Gazete İlan vb. aracılığıyla, Akraba – Eş Dost aracılığıyla talep edilen açık işlerde yüzde 50,9 ile eğitim düzeyinin önemli olmadığı görülmektedir. Özel İstihdam Büroları aracılığıyla talep edilen açık işlerde en fazla Lisansüstü eğitim seviyesi tercih edilmektedir. İnternet – Sosyal Medya aracılığıyla talep edilen açık işlerde en fazla Lisans eğitim seviyesi tercih edilmektedir. Kendi Çalışanları Aracılığıyla talep edilen açık işlerde yüzde 59,4 ile Lise altı eğitim seviyesinin tercih edildiği görülmektedir.

Şekil 22'de ise İŞKUR hizmetlerinden yararlanan ve yararlanmayan işverenlerin açık işlerindeki arama kanallarının dağılımı incelenecektir.

Şekil 22: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı

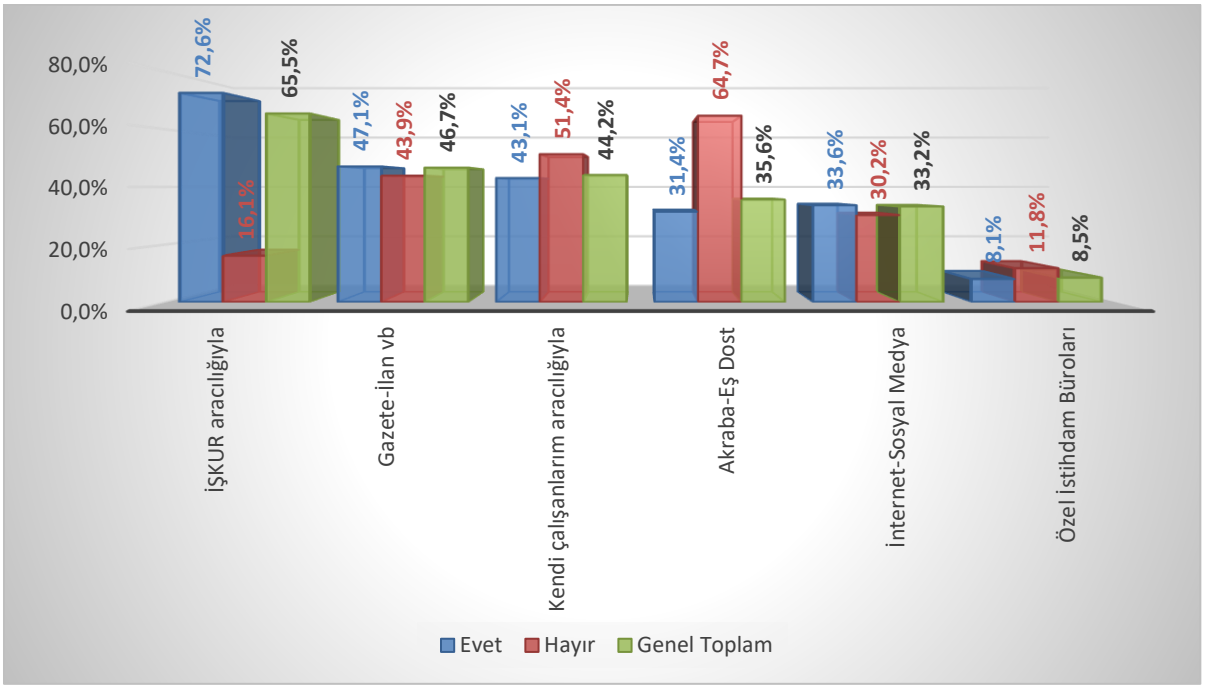

Kaynak: İPA 2017

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde ilk sırada yüzde 72,6 gibi önemli bir oranda İŞKUR hizmetlerinden yararlanmış olan işverenler açık işlerini de Kuruma bildirme yönünde eğilim sergilemişlerdir. İkinci sırada yüzde 47,1 ile Gazete İlan vb. arama kanalı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri açık işlerini yüzde 64,7 ile Akraba Eş Dost aracılığı ile karşılamaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri açık işleri için Özel İstihdam Büroları vb. arama kanalını yüzde 8,1 oranında kullanırken, Kurum hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri açık işlerinde Özel İstihdam Büroları arama kanalını yüzde 11,8 oranında kullanmıştır.

Tablo 23: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	1	2	2	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	2	2	1	1	2	2
Takım Çalışması	3	3	4	3	3	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	4	5	3	4	6	5	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	4	5	5	4	4	5
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	6	6	7	6	7	6	6
Bilgisayar kullanımı	7	7	6	7	5	7	7
Satış ve Pazarlama Becerisi	8	8	9	9	9	8	8
Proje Tabanlı Çalışma	9	9	10	8	10	9	9
Yabancı Dil	10	10	8	10	8	10	10

Kaynak: İPA 2017

Açık işlerde talep edilen asgari eğitim seviyesinden sonra işverenlerin istihdam etmeyi düşündüğü işgücünde aranılan beceriler de planlanacak politikalar için stratejik alan oluşturmaktadır.

İzmir ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada **Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe** becerisi gelmektedir. İkinci sırada ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve daha sonra Takım Çalışması, İletişim ve İfade Yeteneği, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Hesap Yapabilme (Analitik Beceri), Bilgisayar Kullanımı, Satış ve Pazarlama Becerisi, Proje Tabanlı Çalışma ve Yabancı Dil becerisi gelmektedir.

İletişim ve İfade yeteneği becerisinde en fazla İnternet-sosyal medya aracılığıyla açık işler aranmakta olup, Özel İstihdam Bürolarındaki açık işlerde bu becerinin son sıralarda olduğu görülmektedir. Yabancı dil becerisi hemen hemen tüm arama kanallarında en son aranan beceridir.

Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı

İZMİR	Açık İş Sayısı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1.438
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.110
Hizmet ve Satış Elemanları	753
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	499
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	367
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	281
Profesyonel Meslek Mensupları	269
Yöneticiler	10
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	3
Genel Toplam	**4.731**

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla **Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar** olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 30,4'tür. Çalışan sayısında ikinci sırada yer alan Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu düşünülünce açık işlerin de en fazla bu meslek grubunda verilmesi doğal bir sonuçtur. İkinci sırada ise Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu bulunmaktadır. Araştırma kapsamında en az açık işe sahip meslek grubu ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlarıdır.

Açık sayısının yanında daha çok açık iş oranları önemlidir. Tablo 25'te meslek gruplarına göre açık iş oranları bulunmaktadır.

İzmir ili için tespit edilen yüzde 1,5'lik açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde açık iş oranı en yüksek oranda yüzde 2,4 ile Hizmet ve Satış Elemanları ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırayla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları gelmektedir.

Tablo 25: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları

İZMİR	Açık İş Oranı
Hizmet ve Satış Elemanları	2,4%
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	2,4%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1,8%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1,1%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,8%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,8%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,1%
Yöneticiler	0,1%
Genel Toplam	**1,5%**

Kaynak: İPA 2017

İl geneli açık iş oranının altında bulunan meslek grupları ise Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Profesyonel Meslek Mensupları, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ve Yöneticiler'dir.

Tablo 26: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Hizmet Ve Satış Elemanları	12,7%	8,6%	26,1%	15,9%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	11,6%	10,3%	10,6%	10,5%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	44,2%	28,8%	28,4%	30,4%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	11,3%	37,1%	9,8%	23,5%
Profesyonel Meslek Mensupları	4,7%	2,7%	9,7%	5,7%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	5,7%	8,6%	7,2%	7,8%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	9,8%	3,5%	7,9%	5,9%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	-	0,1%	-	0,1%
Yöneticiler	-	0,3%	0,2%	0,2%
Genel Toplam	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2017

İşverenler kadın işgücü tercihinde bulundukları açık işlerinde yüzde 44,2 oranında Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar; yüzde 12,7 oranında Hizmet ve Satış Elemanları; yüzde 11,6 oranında Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda istihdam etmek istediğini bildirmişlerdir. Erkek işgücü taleplerinin ise bütün meslek grubunda olduğu görülmektedir. Örneğin; Nitelikli Tarım,

Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda açık işlerde kadın işgücü tercihinde hiç talep bulunmazken, erkek işgücü taleplerinde yüzde 0,1'i bu meslek grubunda verilmiştir.

Ayrıca yukarıdaki tabloda görülen oranlardan farklı olarak Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu, herhangi bir cinsiyet tercihinde en fazla oranda bulunmayan bir alan olmuştur. Zira bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 28,4'ünde işverenler "Cinsiyet Önemli Değil " seçeneğini tercih etmişlerdir.

En fazla oranda erkek işgücü tercihinde bulunulmuş olan meslek grupları ise Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grupları olmuştur.

Tablo 27'de ise meslek gruplarında talep edilen beceriler öncelik sıralamasına göre sıralanmıştır. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar için ilk sırada Bilgisayar Kullanımı, ikinci sırada İletişim ve İfade Yeteneği gelmiştir. Daha sonra ise Takım Çalışması becerisi ön plana çıkmıştır.

Hizmet ve Satış Elemanları için ise ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik daha sonra İletişim ve İfade Yeteneği ile becerileri önemlidir. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması ön plana çıkmıştır.

Yabancı Dil becerisi genelde meslek gruplarında en son sıralarda aranan ya da hiç aranmayan beceri iken Profesyonel Meslek Grubunda ise ikinci sırada aranmaktadır.

Yöneticiler meslek grubunda en çok talep edilen beceriler Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ile Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme becerisi olmuştur. Bu meslek grubunda en son sırada ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik talep edilmiştir.

Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda sadece; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme becerileri istenmektedir.

Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, Hizmet ve Satış Elemanları, Profesyonel Meslek Mensupları, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarında ise talep edilen işgücünde **her beceri** istenmektedir.

Tablo 27: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi

Beceri	Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	Hizmet ve Satış Elemanları	Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	Profesyonel Meslek Mensupları	Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	Yöneticiler	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	5	3	3	1	1	1	1	1	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	4	1	1	2	9	2	2	2	6	2
Takım Çalışması	3	4	2	-	8	3	3	3	4	3
İletişim ve İfade Yeteneği	2	2	4	-	4	5	5	5	3	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	7	6	5	3	5	4	4	4	1	5
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	6	7	6	-	6	6	7	7	-	6
Bilgisayar kullanımı	1	10	8	-	3	7	6	9	5	7
Satış ve Pazarlama Becerisi	9	5	7	-	10	9	8	8	2	8
Proje Tabanlı Çalışma	10	8	9	-	7	8	9	6	5	9
Yabancı Dil	8	9	-	-	2	-	10	-	-	10

Kaynak: İPA 2017

Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi çalışanlarım aracılığıyla
Hizmet ve Satış Elemanları	34,1%	48,9%	34,0%	63,0%	3,9%	37,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	30,8%	44,2%	36,3%	65,6%	1,7%	43,2%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	43,7%	47,5%	19,8%	69,9%	10,8%	48,9%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	31,5%	52,4%	27,4%	73,3%	9,5%	52,9%
Profesyonel Meslek Mensupları	25,1%	28,0%	75,6%	40,5%	17,8%	26,6%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	28,5%	41,8%	50,0%	53,7%	11,0%	41,3%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	42,6%	42,5%	53,9%	57,6%	5,7%	27,9%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	37,1%	68,4%	68,6%	62,9%	-	-
Yöneticiler	22,4%	48,0%	37,0%	63,0%	-	29,8%
Genel Toplam	**35,6%**	**46,7%**	**33,2%**	**65,5%**	**8,5%**	**44,2%**

Kaynak: İPA 2017

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu **Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar** olmuştur. Bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 73,3'ü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. Ayrıca tüm meslek gruplarındaki açık işler İŞKUR aracılığı ile aranmaktadır.

Profesyonel Meslek Mensupları ile Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları en fazla İnternet-Sosyal Medya arama kanalı ile aranmaktadır. Yönetici meslek grubundakiler Özel İstihdam Büroları aracılığıyla aranmamaktadır.

Tablo 29: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslek	Bilgisayar Kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe
Makineci (Dikiş)	-	2	7	4	6	-	5	3	-	1
Garson (Servis Elemanı)	-	3	7	1	-	5	8	4	6	2
Şoför-Yük Taşıma	-	1	6	4	-	7	3	5	-	2
Güvenlik Görevlisi	-	1	7	2	4	-	5	6	-	3
Cnc Torna Tezgahı Operatörü	6	2	4	8	7	-	5	3	-	1
Beden İşçisi (Genel)	-	1	6	5	-	-	3	2	-	4
Frp (Ctp) Kalıpçısı	-	1	-	-	-	-	2	-	-	3
Satış Danışmanı	7	4	8	2	-	1	6	3	-	5
Gaz Altı Kaynakçısı	-	2	-	7	5	6	4	3	-	1
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	-	-	-	-	-	-	3	2	-	1

Kaynak: İPA 2017

Tablo 29'da İzmir ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Makineci (Dikiş) mesleğinde becerilerdeki ilk öncelik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe yer almaktadır. Garson (Servis Elemanı) mesleğinde ise talep edilen becerilerin başında İletişim ve İfade Yeteneği gelmektedir. Yabancı Dil becerisi en çok aranan ilk on meslekte yer alan yalnızca Garson (Servis Elemanı) mesleğinde altıncı sırada yer almıştır. Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerileri Makineci (Dikiş), CNC Torna Tezgahı Operatörü, Gaz Altı Kaynakçısı, Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu) mesleklerinde ilk sırada tercih edilmektedir.

Tablo 30: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Şoför-Yük Taşıma
Garson (Servis Elemanı)	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	Beden İşçisi (Genel)
Şoför-Yük Taşıma	Reçmeci/Reçme Makinesi Operatörü	Frp (Ctp) Kalıpçısı
Beden İşçisi (Genel)	Remayöz Makinesi Operatörü/Remayözcü (Düz Örme Hazır Giyim)	Gaz Altı Kaynakçısı
Güvenlik Görevlisi	Satış Danışmanı	Cnc Torna Tezgahı Operatörü
Cnc Torna Tezgahı Operatörü	Temizlik Görevlisi	Ağaç Palet İmalatçısı
Frp (Ctp) Kalıpçısı	Kalite Kontrolcü	Plastik Doğramacı /Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı
Satış Danışmanı	Elektronik Teknisyeni	Mobilya Döşeme İşçisi
Gaz Altı Kaynakçısı	Meyve Sebze Ayıklama İşçisi	Plastik İşlemeci
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	Ön Muhasebeci	Güvenlik Görevlisi

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı), Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi, Cnc Torna Tezgahı Operatörü, Frp (Ctp) Kalıpçısı, Satış Danışmanı, Gaz Altı Kaynakçısı, Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)dur.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan meslekler ise Makineci (Dikiş), Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu), Reçmeci/Reçme Makinesi Operatörü, Remayöz Makinesi Operatörü/Remayözcü (Düz Örme Hazır Giyim), Satış Danışmanı, Temizlik Görevlisi, Kalite Kontrolcü, Elektronik Teknisyeni, Meyve Sebze Ayıklama İşçisi ve Ön Muhasebecidir.

Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan meslekler de Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi (Genel), Frp (Ctp) Kalıpçısı, Gaz Altı Kaynakçısı, Cnc Torna Tezgahı Operatörü, Ağaç Palet

İmalatçısı, Plastik Doğramacı /Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı, Mobilya Döşeme İşçisi, Plastik İşlemeci ve Güvenlik Görevlisidir.

Tablo 31: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	2	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	5	1	3	2
Takım Çalışması	2	3	2	3
İletişim ve İfade Yeteneği	4	5	4	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	3	4	5	5
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	7	6	8	6
Bilgisayar kullanımı	6	8	7	7
Proje Tabanlı Çalışma	10	7	9	8
Satış ve Pazarlama Becerisi	8	9	6	9
Yabancı Dil	9	10	10	10

Kaynak: İPA 2017

Kadın ve erkekler için becerilerde öncelik sıralaması ilk iki sırada farklılık göstermektedir. Kadınlarda ilk öncelik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi iken, erkeklerde ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olarak tespit edilmiş olup bu beceri kadınlarda alt sıralarda yer almaktadır. Proje Tabanlı Çalışma becerisinde ise erkeklerin kadınlara göre daha çok tercih edildiği görülmektedir. Herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde ise ilk öncelik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, ikinci öncelik de Takım Çalışması becerisi olarak görülmektedir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle İzmir ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı işgücünü temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Şekil 23: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

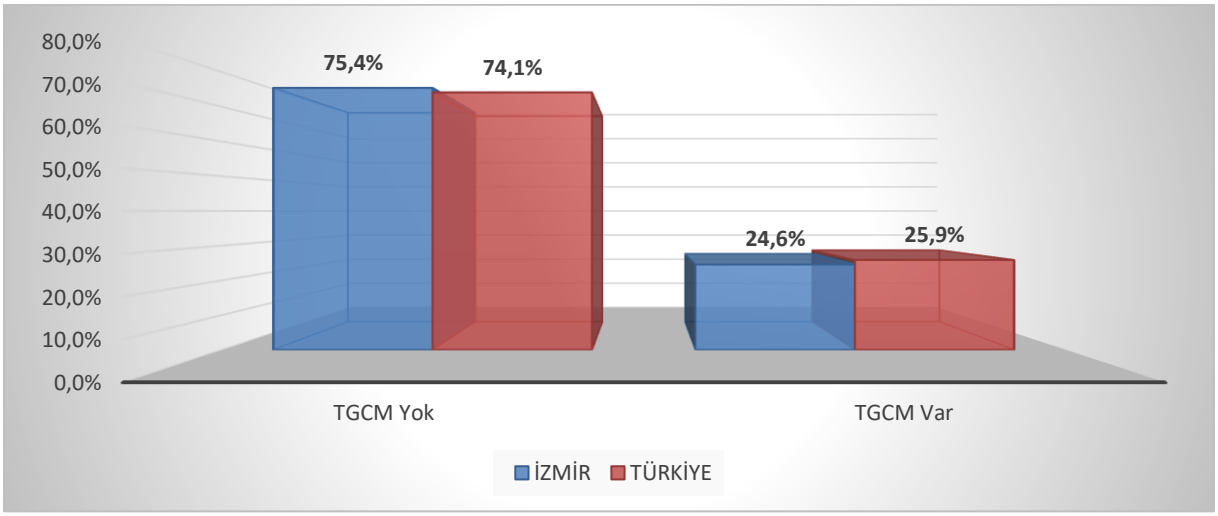

Kaynak: İPA 2017

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye geneli 20 + istihdamlı 99 bin 806 işyerine ait veri derlenmiştir. Bu işyerlerinden 25 bin 825 tanesinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. İzmir ilinde ise 20+ istihdamlı 6 bin 18 işyeri çalışmaya cevap vermiş, bu işyerlerinden bin 479 tanesi temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 24,6 ile İzmir ilinin eleman temininde ülke genelinden daha az güçlük çektiği görülmektedir.

Şekil 24: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

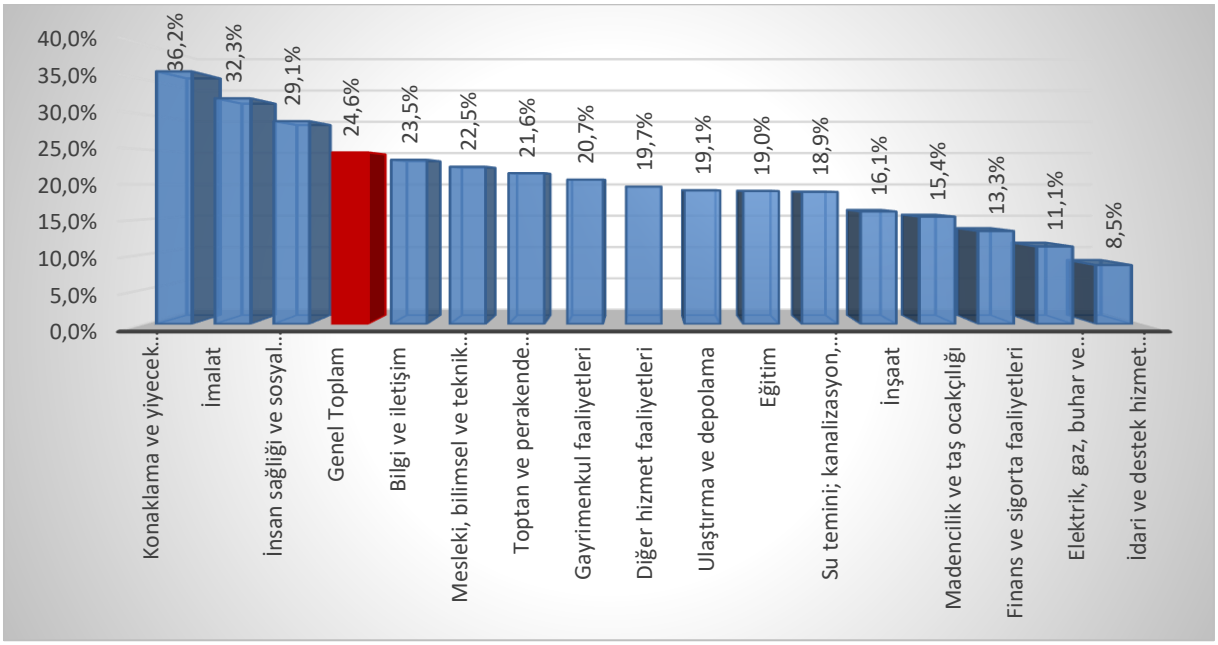

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe bulunan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerlerinin Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ve İmalat

sektöründe olduğu görülmektedir. Söz konusu sektörlerdeki mevcut işyerlerinin yeterince olmasına rağmen bu alanda çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörü, sektörlerin temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur.

İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve İnşaat sektörü gibi İzmir ilinde işyeri sayısının yoğun olduğu bu sektörlerin eleman temininde güçlük çekilen işyeri oranının son sıralarda yer alması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, bu sektörlerin ilde eleman temininde diğer sektörlere nazaran daha az zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 32: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	3.500
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	764
İnşaat	603
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	550
Ulaştırma ve depolama	296
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	198
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	114
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	111
Eğitim	82
Bilgi ve iletişim	53
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	51
Diğer hizmet faaliyetleri	47
Madencilik ve taş ocakçılığı	30
Gayrimenkul faaliyetleri	24
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4
Finans ve sigorta faaliyetleri	3
Genel Toplam	**6.431**

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde 6 bin 431 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları, sektör bazında incelendiğinde **İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat** sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu üç sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, İzmir ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yüzde 75,7'sini oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki İzmir ilinde toplam çalışanların yüzde 69,3'ü bu sektörlerde çalışmaktadırlar. İzmir ilinde Temininde güçlük çekilen eleman sayısı en az olan sektör Finans ve Sigorta Faaliyetleridir.

Şekil 25: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

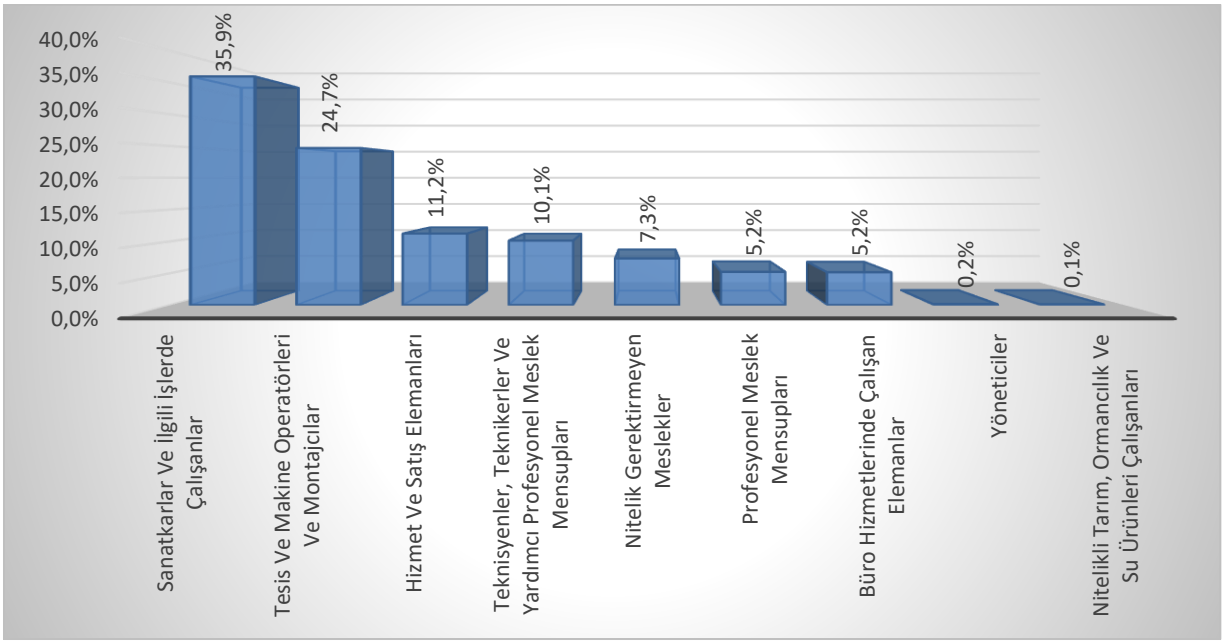

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 2 bin 311 kişi ile **Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar** meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 35,9'u bu meslek grubunda yer almaktadır. Nitelik gerektirmeyen meslek grubunda yüzde 7,3 gibi düşük bir oranda eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Bunun sebebi de söz konusu meslek grubuna ait becerilerde işverenlerin çok fazla bir beklentisinin olmamasıdır. Ayrıca Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışan meslek grubu, Tesis makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu ve Hizmet ve satış elemanları meslek grupları eleman temininde güçlük çekilen toplam gruplar içinde 71,8 ile büyük bir çoğunluğa sahiptir. Araştırma sonuçları göstermektedir ki Yöneticiler ve Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları İzmir ilinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek gruplarında yer almaktadır.

Türkiye genelinde de 20 + istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı en yüksek birinci sırada Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunun olması, bu meslek grubunun ihtiyaçlarının sadece İzmir ili ile sınırlı olmadığını göstermektedir.

Tablo 33: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGCM	Genelleştirilmiş Eleman Sayısı	Oranı
Makineci (Dikiş)	527	8,2%
Cnc Torna Tezgahı Operatörü	225	3,5%
Garson (Servis Elemanı)	202	3,1%
Gaz Altı Kaynakçısı	196	3,0%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	110	1,7%
Satış Danışmanı	103	1,6%
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	100	1,6%
Şoför-Yük Taşıma	98	1,5%
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	90	1,4%
Makine Bakımcı	83	1,3%

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 527 kişi ile Makineci (Dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 225 kişi ile CNC Torna Tezgahı Operatörü, 202 kişi ile Garson (Servis Elemanı) meslekleri takip etmektedirler.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Makineci (Dikiş), Cnc Torna Tezgahı Operatörü, Garson (Servis Elemanı), Gaz Altı Kaynakçısı, Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi olmak üzere toplam altı mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. İzmir ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Makineci (Dikiş), Cnc Torna Tezgahı Operatörü, Garson (Servis Elemanı), Gaz Altı Kaynakçısı, Satış Danışmanı, Şoför-Yük Taşıma mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 26: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

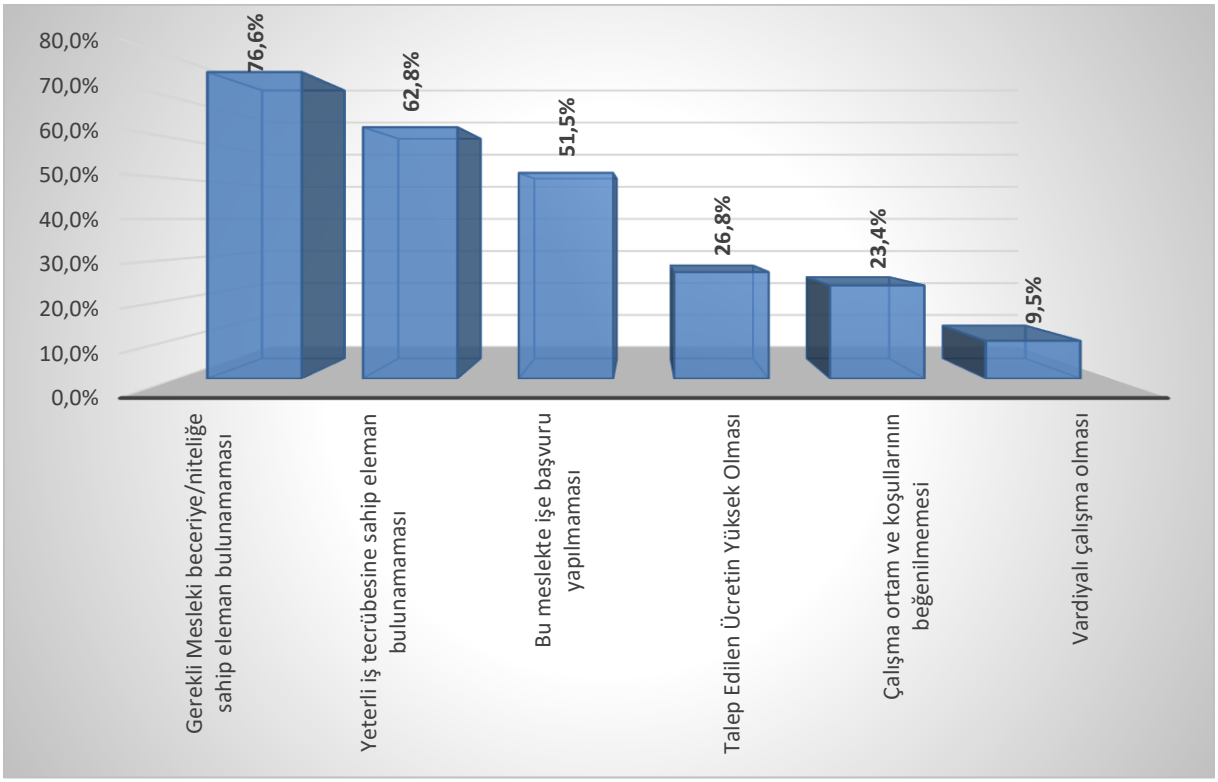

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada **Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması** yer almaktadır. Bu neden Türkiye geneli 20+ istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımı ile de benzerlik göstermektedir.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelenirken, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta birçoğunun bire bir aynı olduğu ifade edilmiştir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için gereken mesleki beceriye/niteliğe sahip bireyler sağlandığında sadece il geneli değil ülke çapında da talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Şekil 27: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri

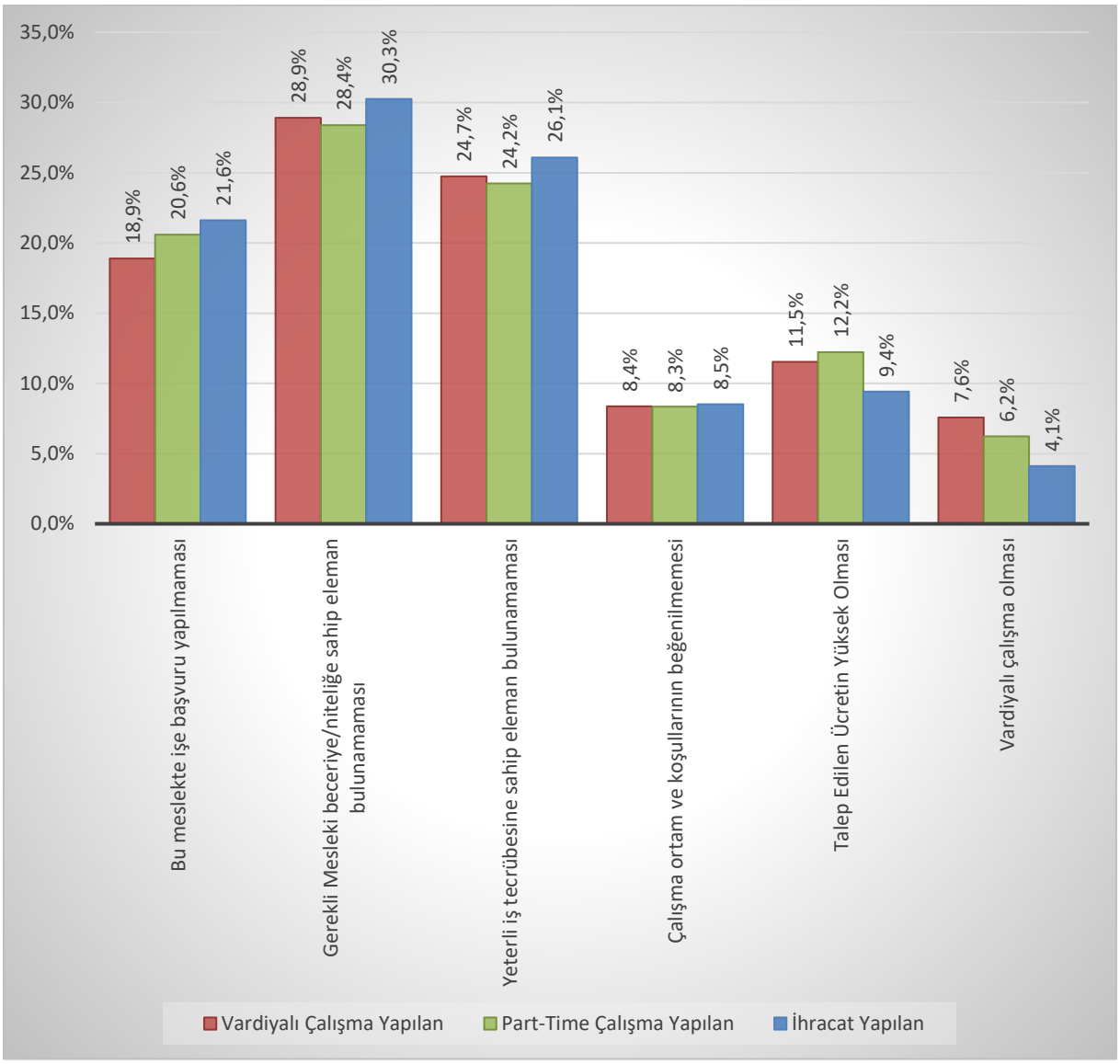

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde işyerlerinin part-time veya vardiyalı çalışanı olması, işyerinin ihracat yapıp yapmaması gibi işyeri durumuna göre eleman temininde güçlük çekme nedenlerine bakılmıştır. Part-Time Çalışanı olan, Vardiyalı çalışanı olan ve İhracat yapan firmalar en çok Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması nedeni ile eleman temininde güçlük çekmektedir.

Tablo 34: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

TGCM	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Talep Edilen Ücretin Yüksek Olması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Vardiyalı Çalışma Olması
Makineci (Dikiş)	89,3%	75,2%	60,8%	24,8%	26,6%	9,3%
Cnc Torna Tezgahı Operatörü	72,2%	62,7%	59,2%	19,1%	5,2%	28,6%
Garson (Servis Elemanı)	73,6%	71,1%	37,0%	43,5%	15,8%	3,6%
Gaz Altı Kaynakçısı	86,0%	56,1%	57,9%	36,5%	27,5%	-
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	75,2%	70,5%	59,3%	22,3%	44,4%	1,8%
Satış Danışmanı	63,6%	50,2%	69,0%	28,7%	47,9%	7,2%
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	34,9%	68,7%	41,9%	21,2%	24,3%	-
Şoför-Yük Taşıma	80,7%	66,9%	27,7%	39,9%	36,5%	17,4%
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	96,2%	15,7%	7,7%	6,3%	-	-
Makine Bakımcı	53,9%	13,9%	95,3%	6,9%	2,4%	-

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Makineci (Dikiş), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi mesleklerinde temininde güçlük çeken işyerlerinin hemen hemen tamamında güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması olduğu görülmektedir.

Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik) ve Satış Danışmanı mesleklerinde Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi ilk sıralarda yer alırken bu mesleklerde işe başvuru yapılmamasında önemli bir orana sahiptir. Ayrıca önerilen ücretin yüksek bulunması nedeni ile eleman bulunmayan meslekten biri Garson (Servis Elemanı)dır. Vardiyalı çalışma nedeni ile eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin başında CNC Torna Tezgahı Operatörü mesleği gelmektedir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde İzmir ilinde 2017 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 18,8'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken İzmir ilinde işverenlerin yüzde 13,7'si istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2'si istihdamın artacağını öngörürken İzmir'de bu sayı 1,4'e gerilemekte olup işverenlerin yakın dönemde istihdam artışına olumlu baktıkları görülmektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2,4 olarak öngörürken İzmir ilinde ise ülke genelinden düşük olup yüzde 2'ye gerileyeceği öngörülmüştür.

Tablo 35: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Değişmeyecek
İmalat	15,2%	2,1%	54,9%	27,8%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	13,0%	1,7%	48,5%	36,7%
İnşaat	11,1%	2,9%	57,4%	28,6%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	20,6%	1,1%	47,2%	31,2%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	12,5%	2,2%	58,8%	26,5%
Ulaştırma ve depolama	9,7%	2,5%	48,4%	39,4%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	15,5%	2,1%	49,3%	33,1%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	13,5%	1,4%	41,2%	43,9%
Eğitim	9,5%	2,4%	52,4%	35,7%
Bilgi ve iletişim	19,1%	-	45,6%	35,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	9,8%	-	50,8%	39,3%
Madencilik ve taş ocakçılığı	11,5%	-	42,3%	46,2%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	18,9%	-	40,5%	40,5%
Gayrimenkul faaliyetleri	17,2%	-	41,4%	41,4%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	-	-	36,8%	63,2%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	11,1%	5,6%	44,4%	38,9%
Finans ve sigorta faaliyetleri	-	6,7%	60,0%	33,3%
Genel Toplam	**13,7%**	**2,0%**	**52,4%**	**31,8%**

Kaynak: İPA 2017

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde **en yüksek oranda artış** bekleyen işverenlerin sırasıyla Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, Bilgi ve İletişim ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde olduğu görülmektedir. Madencilik ve Taş ocakçılığı sektöründe yer alan işyerlerinin yaklaşık yarısı gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler.

Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 60'ında gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır. En fazla azalış bekleyen sektör ise yine Finans ve Sigorta Faaliyetleridir. Ancak bu sektörde yer alan işyeri sayısının az olması göz ardı edilmemelidir.

Tablo 36: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	766	5,8%
Bilgi ve iletişim	99	4,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	324	3,6%
Madencilik ve taş ocakçılığı	66	3,3%
İnşaat	726	3,2%
Gayrimenkul faaliyetleri	52	3,2%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	817	3,1%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	132	2,7%
İmalat	3.052	2,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	58	1,7%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	697	1,6%
Ulaştırma ve depolama	253	1,5%
Diğer hizmet faaliyetleri	29	1,3%
Eğitim	104	1,2%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	8	0,8%
Finans ve sigorta faaliyetleri	-6	-1,5%
Genel Toplam	**7.176**	**2,4%**

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2018 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2017 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 3,2 artacağı beklenmekte ve İzmir'de ise bu oran yüzde 2,4 olup ülke genelinin altında kalmıştır.

En fazla net istihdam artış yüzde 5,8 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe beklenmektedir. Söz konusu sektörün çalışan sayısının da fazla olduğu göz önüne alındığında istihdam açısından ilerleme beklenen sektör olmaktadır.

İstihdam azalışı beklenen sektör ise Finans ve Sigorta Faaliyetleridir. İzmir ilinde en az çalışanı barındıran bu sektördür. Söz konusu sektörde yüzde 1,5'lik bir net istihdam azalışı beklenmektedir.

Tablo 37: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Hizmet ve Satış Elemanları	1.154	3,7%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1.458	3,4%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1.607	2,7%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.616	2,7%
Profesyonel Meslek Mensupları	505	1,6%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	462	1,5%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	326	0,9%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	17	0,6%
Yöneticiler	32	0,3%
Genel Toplam	**7.176**	**2,4%**

Kaynak: İPA 2017

Bütün meslek gruplarında net istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise bin 154 kişi artış ile Hizmet ve Satış Elemanlarıdır. En az artış beklenen meslek grubu ise 32 kişi artış ile Yöneticilerdir.

Çalışan sayısında da yüksek bir orana sahip olan Hizmet ve satış elemanları meslek grubu net istihdam değişim oranında yüzde 3,7 ile ilk sırada yer almaktadır. Çalışan sayısının da fazla olduğu göz önünde bulundurulursa bu meslek grubunda önemli ölçüde bir artış yaşanması beklenmektedir. En fazla artış beklenen meslek grubunda ikinci sırada ise Nitelik gerektirmeyen meslekler yüzde 3,4 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 38: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Salça ve İştah Açıcı Maddeler Hazırlama İşçisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Temizlik Görevlisi	Konfeksiyon İşçisi
İnşaat İşçisi	Makine Montaj İşçisi
Garson (Servis Elemanı)	Tarım İşçisi (Tarla Ürünleri)
Makineci (Dikiş)	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle)
Güvenlik Görevlisi	Yapı Yalıtımcısı
Paketleme İşçisi	Servis Şoförü (Okul)
Satış Danışmanı	Servis Rehberi (Okul)
Cnc Torna Tezgahı Operatörü	Hamurkar
Hemşire	Beton Transmikser Operatörü

Kaynak: İPA 2017

İzmir ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Salça ve İştah Açıcı Maddeler Hazırlama İşçisi, Temizlik Görevlisi, İnşaat İşçisi, Garson (Servis Elemanı), Makineci (Dikiş), Güvenlik Görevlisi, Paketleme İşçisi, Satış Danışmanı, Cnc Torna Tezgahı Operatörü, Hemşire meslekleri olup, Beden İşçisi (İnşaat), Konfeksiyon İşçisi ve Makine Montaj İşçisi mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda İnşaat İşçisi, Garson (Servis Elemanı), Makineci (Dikiş), Güvenlik Görevlisi, Paketleme İşçisi, Satış Danışmanı, Cnc Torna Tezgahı Operatörü meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Buradan İzmir ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Diğer İmalat ve İlgili İşçiler(Elle) mesleği istihdam azalış beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır.

Şekil 28: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO

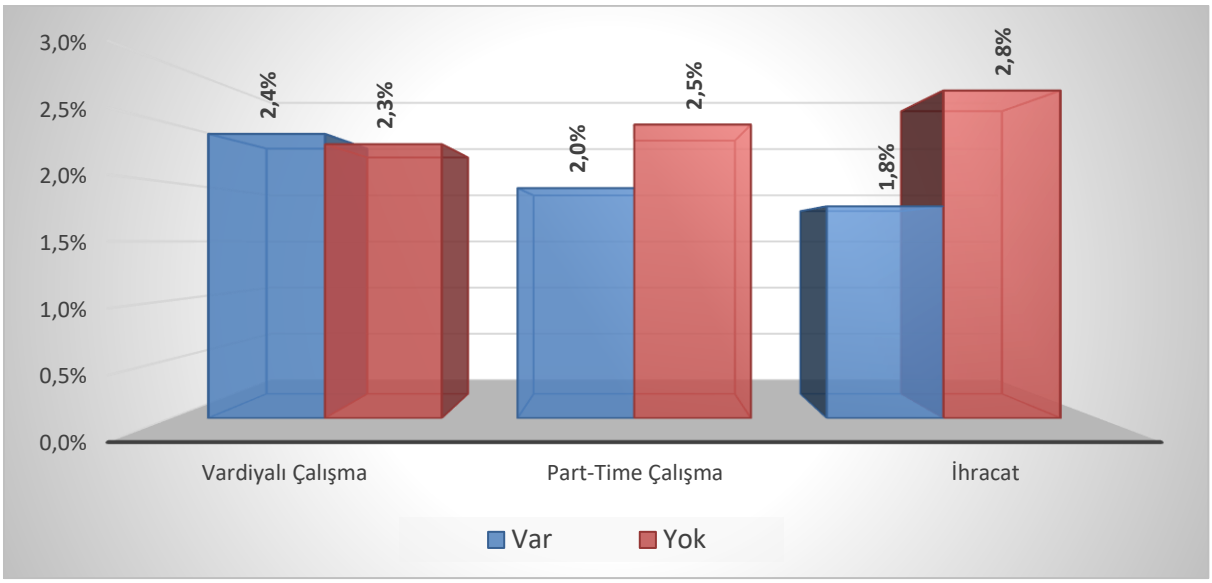

Kaynak: İPA 2017

İşyeri özellikleri bakımından net istihdam değişim oranlarına bakıldığında; vardiyalı çalışma, part-time çalışma veya ihracat yapma olmak üzere üç özelliğe sahip işverenlerin birbirlerinden farklı eğilimler sergilediği görülmektedir. İzmir ili için net istihdam değişim oranı yüzde 2,4'tür. Part- time çalışma yapan ve ihracat yapan işyerlerinin net istihdam değişim oranları il ortalamasının altında kalmıştır. Vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin net istihdam değişim oranı il ortalaması ile aynıdır.

SONUÇ

İzmir İşgücü Piyasası Araştırması raporunun amacı, 2017 yılında İzmir ilinde gerçekleştirilen Talep Araştırması çerçevesinde öne çıkan amaçlarından bir tanesi en genel anlamıyla aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer amaç ise işgücü piyasasında özellikle talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları raporun veri sağlama kapasitesi ve ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Talep Araştırması, İzmir ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur.

İl İPA kapsamında 3 Nisan- 5 Mayıs 2017 tarihleri arasında 6 bin 18 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 303 bin 761 kişinin çalıştığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 58,5'i İŞKUR hizmetinden yararlanmaktadır. İldeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 36,2'si İmalat sektöründe yer almaktadır.

İzmir ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 303 bin 761 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 216 bin 816 çalışan erkeklerden, 86 bin 945 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Buna göre işgücü piyasasında erkek çalışanların kadın çalışanlara göre oldukça fazla olduğu söylenebilir.

İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında İzmir'deki işyerlerin sektörlere göre çalışanlarda ilk üç sırada yüzde 47,8 ile İmalat sektörü, yüzde 13,9 ile Toptan Ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerinin Onarımı sektörü, yüzde 8,6 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleri gelmektedir. En az çalışanı olan sektör yüzde 0,1 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleridir.

Erkek çalışanlarda en çok çalışılan meslek Şoför-Yolcu Taşıma ile Güvenlik Görevlisi meslekleri gelmektedir. Kadın çalışanlarda en çok çalışılan meslek Temizlik Görevlisi ile Makineci (Dikiş) meslekleri takip etmektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur.

İzmir ilindeki işyerlerinin yüzde 16,4'ü açık işi olduğunu belirtmiştir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 17,7'dir. İzmir'de açık işi olan işyeri oranı Türkiye genelinden düşüktür.

İzmir ili İPA sonucu ziyaret edilen işyerlerinde 4 bin 731 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamındaki işyerlerinden alınan bilgilere göre toplam açık işlerin yüzde 11'i kadınlardan, yüzde 50'si erkeklerden oluşmaktadır. İşverenler ihtiyaç duydukları işgücünde yüzde 39 oranında Fark etmez talebinde bulunmuştur.

İzmir'de açık iş sayısında birinci sırada Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu gelmektedir. Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu olmuştur. Bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 73'ü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur.

İzmir ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 65,5 gibi büyük bir oranı İŞKUR'a verilmiştir. İzmir ilinde işverenler daha sonra Gazete-ilan vb. arama kanalını kullanmıştır. Açık işler Özel istihdam büroları aracılığıyla en son sırada aranmaktadır.

Araştırma kapsamındaki işverenler, İzmir ilinde yüksek oranda Lise ve altı eğitim seviyesinde eleman aradıklarını ifade etmişlerdir.

İzmir ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi gelmektedir. İkinci sırada ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve daha sonra Takım Çalışması, İletişim ve İfade Yeteneği, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Hesap Yapabilme (Analitik Beceri), Bilgisayar Kullanımı, Satış ve Pazarlama becerisi, Proje Tabanlı Çalışma ve Yabancı Dil gelmektedir.

İzmir ilindeki işyerlerinin yüzde 24,6'sı eleman bulmakta güçlük çekmektedir. Eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerleri Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründedir. Söz konusu sektördeki mevcut işyerlerinin yeterince olmasına rağmen bu alanda çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörü, sektörün temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur.

İzmir ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 527 kişi ile Makineci (Dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 225 kişi ile CNC Torna Tezgahı Operatörü, 202 kişi ile Garson (Servis Elemanı) meslekleri takip etmektedirler.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna İzmir ilinde işverenlerin yüzde 13,7'si istihdamın artacağını öngörmüştür.

Hangi mesleklerin istihdamında artış ya da azalış olacağına dair fikir sahibi olmanın en büyük faydası Aktif İşgücü Politikalarını bu mesleklere yöneltmektir. Bu sayede istihdamın artırılmasına doğrudan katkı sunulmaktadır.

İşverenlerin gelecek ile ilgili olumlu beklentileri işgücü piyasasında talep yaratacaktır. Bu işgücü talebiyle arzı eşleştirerek İzmir'de istihdamı artırmak öncelikli hedefimiz olmalıdır.

EKLER

EK: 2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR

2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2017 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş-yerlerine 3.114 TL (üçbinyüzondört Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhase-be müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Ornek No	:.....
Işyerinin Yasal Unvanı	:.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....
MAHALLE: .....
CADDE/SOKAK :.....
İÇ/DIŞ KAPI NO :.....
TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı : ..... Unvanı :.....
Tarih : ..... Telefonu : .....
E-Posta :..... İmza/Kaşe: .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

.....

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐ (4. Soruya geçebilirsiniz)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.
(Birden fazla seçenek işaretlenebilir) (Cevapladıktan sonra 5. Soruya geçebilirsiniz)

Eleman Talebi ☐
Çalışanların Mesleki Eğitimi ☐
Kısa Çalışma Ödeneği ☐
İşbaşı Eğitim Programları ☐
Mesleki Eğitim Kursu ☐
Danışmanlık ve Yönlendirme ☐

4) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz.

☐ İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim.
☐ İŞKUR'un sunduğu hizmetlere ihtiyaç duymadım.
☐ İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum.
☐ Diğer (Belirtiniz).....

5) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

7) İşyerinizde kısmi süreli (part-time) çalışanın olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

↓

(.....kişi kısmi süreli çalışmaktadır)

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

8) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

9) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyormusunuz?

9.1) Eleman aramıyoruz. → 10.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Cinsiyet önemli değil	Talep Edilen Beceriler * 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			Ilgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz ** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Kendi çalışanlarım aracılığıyla 6. Ozel Istihdam Büroları		
				1	2	3	1	2	3

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2018 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

10) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	10.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

11) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	11.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	12. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	12. soruya geçiniz.

11.1) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

12) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu meslekler-de temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

12.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. → 13.Soruya Geçiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte **yeterli** işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi 5. Talep edilen ücretin yüksek olması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

13) Şu anda herhangi bir istihdam teşvikinden yararlanıyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

14) İşyerinizde Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Irak) işgücü istihdam etmek (çalışma iznine tabi olarak) ister misiniz?

Evet ☐ Hayır ☐

15) Büyükanne ödeneğinin yaygınlaştırılmasının kadınların işgücü piyasasına girişini arttıracağını düşünüyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐ Etkilemez ☐

16) Kıdem tazminatına ilişkin yeni bir düzenleme yapılmasını ister misiniz?

Evet ☐ Hayır ☐ Fikrim Yok ☐

17) Kıdem Tazminatı uygulamasının Devlet garantisindeki bir fona devredilmesi hakkındaki düşüncenizi belirtiniz.

Olumlu ☐ Olumsuz ☐ Fikrim Yok ☐

18) 2016 yılında getirilen doğuma bağlı izinlerin kadın istihdamını nasıl etkilediğini/etkileyeceğini belirtiniz.

Olumlu ☐ Olumsuz ☐ Değişmeyecek ☐

19) Sendikaların işgücü piyasasına ilişkin politikalar üretimine katkısının olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

2017 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşveren/İşveren Temsilcisi görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri: